

دفترچه شماره ۱

آزمون

۸

مرکز سنجش آموزش مدارس برتر

پایه

۱۲

آزمون اختصاصی گروه آزمایشی علوم انسانی

مدت پاسخ‌گویی: ۷۵ دقیقه

تعداد سؤال: ۶۵

عنوان مواد امتحانی آزمون اختصاصی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤالات و مدت پاسخ‌گویی

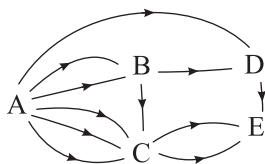
ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی
۱	ریاضی و آمار	۲۰	۱	۲۰	۳۰ دقیقه
۲	علوم و فنون ادبی	۳۰	۲۱	۵۰	۳۰ دقیقه
۳	جامعه‌شناسی	۱۵	۵۱	۶۵	۱۵ دقیقه

مواد امتحانی	سرفصل دهم	سرفصل یازدهم	سرفصل دوازدهم
ریاضی و آمار	—	—	نیمسال اول
علوم و فنون ادبی	—	—	نیمسال اول
جامعه‌شناسی	—	—	نیمسال اول

تمامی حقوق مادی و معنوی آزمون، متعلق به مرکز سنجش آموزش مدارس برتر بوده و هرگونه استفاده از آن بدون داشتن اجازه‌نامه کتبی از این مرکز، خلاف قانون و عرف و قابل پیگیری می‌باشد.

۱- بین ۵ شهر راه‌های ارتباطی زیر مطابق شکل وجود دارد که همهٔ راه‌ها یکطرفه هستند. به چند طریق می‌توان از شهر A به E مسافرت کرد؟

(۱) ۱۲

(۲) ۹

(۳) ۱۳

(۴) ۱۱

۲- با ارقام ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۹ چند عدد چهاررقمی می‌توان نوشت؟ (تکرار ارقام مجاز نیست).

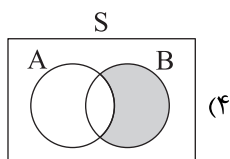
(۴) ۶۳۰

(۳) ۴۲۰

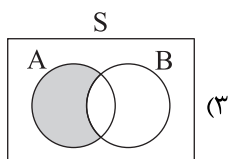
(۲) ۱۶۸۰

(۱) ۱۵۱۲۰

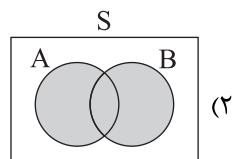
۳- کدام گزینه بیانگر پیشامد C با تعریف $C = \{x \in S \mid x \in A \wedge x \notin B\}$ است؟

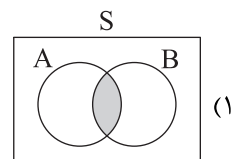
(۴)

(۳)

(۲)

(۱)

۴- در یک مغازهٔ لوازم التحریر، تعدادی خودکار شامل ۴ رنگ سیاه، ۵ رنگ آبی و ۳ رنگ قرمز وجود دارد. شخصی به طور تصادفی ۴ خودکار انتخاب می‌کند. چقدر احتمال دارد هر چهار خودکار آبی نباشد؟

(۴) $\frac{98}{99}$ (۳) $\frac{95}{99}$ (۲) $\frac{1}{99}$ (۱) $\frac{1}{495}$

۵- در پرتاب دو تاس، چهار پیشامد A، B، C و D چنین تعریف شده‌اند، کدام دو پیشامد ناسازگارند؟

A: مجموع اعداد رو شده، دو تاس چهار باشد.

B: هر دو عدد رو شده اول باشند.

C: هر دو عدد رو شده مضرب ۳ باشد.

D: هر دو عدد رو شده تکراری باشد.

(۴) C و D

(۳) C و B

(۲) D و A

(۱) C و A

۶- مجموعهٔ $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$ چند زیرمجموعهٔ ۵ عضوی دارد که حداقل یکی از اعضای ۱ یا ۲ را داشته باشد ولی شامل اعضای ۹ و ۱۰ نباشد؟

(۴) ۲۰

(۳) ۵۰

(۲) ۴۸

(۱) ۴۵

۷- در یک خودرو با ۳ سرنشین با چه احتمالی فصل تولد فقط ۲ نفر آنها یکسان است؟

(۴) $\frac{9}{32}$ (۳) $\frac{1}{2}$ (۲) $\frac{9}{16}$ (۱) $\frac{5}{8}$

۸- یک تاس و یک سکه را با هم پرتاب می‌کنیم. با چه احتمالی عدد روی تاس غیراول یا سکه پشت ظاهر می‌شود؟

(۴) $\frac{5}{6}$ (۳) $\frac{3}{4}$ (۲) $\frac{2}{3}$ (۱) $\frac{7}{12}$

محل انجام محاسبات

۹- امیررضا و امیرعباس که به همراه ۳ نفر از دوستانشان در یک اتوبوس حضور دارند، به چند طریق می‌توانند در ۴ ایستگاه A، B، C و D پیاده شوند به طوری که امیررضا در ایستگاه A پیاده شود و امیرعباس در ایستگاه D پیاده نشود؟

- (۱) ۴۵ (۲) ۵۴ (۳) ۱۹۲ (۴) ۲۵۶

۱۰- با ارقام ۰، ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، چند عدد ۳ رقمی مضرب ۵ می‌توان نوشت به طوری که صدگان از دهگان کوچک‌تر باشد؟ (تکرار ارقام مجاز نیست.)

- (۱) ۳۶ (۲) ۴۹ (۳) ۵۶ (۴) ۸۴

۱۱- «مرتب کردن داده‌ها»، «نقد و بررسی» و «روش نمونه‌گیری» به ترتیب از راست به چپ مربوط به کدام گام از گام‌های چرخه آمار در حل مسائل است؟

- (۱) ۴ - ۵ - ۳ (۲) ۴ - ۵ - ۲
(۳) ۳ - ۴ - ۲ (۴) ۳ - ۵ - ۳

۱۲- چه تعداد از جملات زیر نادرست است؟

(الف) مطمئن‌ترین نمودار برای متغیر کمی، نمودار جعبه‌ای است.

(ب) در مرحله طرح و برنامه‌ریزی در مورد شیوه تحلیل داده‌ها تصمیم‌گیری می‌شود.

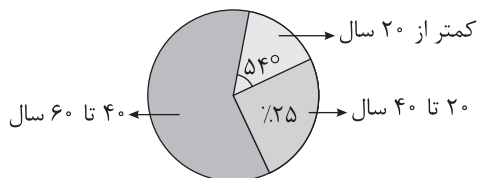
(ج) وقتی داده دورافتاده داریم، معیارهای میانه و دامنه میان‌چارکی می‌توانند گمراه‌کننده باشند.

(د) برای توصیف داده‌های کمی گزارش درصد باید همیشه با گزارش تعداد همراه باشد.

- (۱) صفر (۲) ۱ (۳) ۲ (۴) ۳

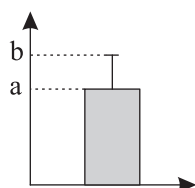
۱۳- زاویه و درصد بازدیدکنندگان از یک سالن نمایش در گروه‌های سنی مختلف در نمودار دایره‌ای زیر نمایش داده شده است.

با توجه به این نمودار، چند درصد افراد بازدیدکننده بین ۴۰ تا ۶۰ سال سن دارند؟

- (۱) ۱۵
(۲) ۶۰
(۳) ۶۵
(۴) ۷۵

۱۴- نمودار زیر مربوط به داده‌های ۱۵، ۷، ۹، ۱۳، ۱۱، ۳، ۵ می‌باشد. مقدار b کدام است؟

- (۱) ۴
(۲) ۱۶
(۳) ۱۱
(۴) ۱۳

محل انجام محاسبات

۱۵- اگر تابع f مدل ریاضی هر کدام از مسائل زیر باشد، دامنه کدام یک از آنها زیرمجموعه اعداد طبیعی است؟

(۱) حجم مکعبی به ضلع x

(۲) میزان مصرف ماهیانه آب در یک واحد مسکونی

(۳) کاهش دمای هوا با دور شدن از سطح زمین تا ارتفاع ۱۵ کیلومتر

(۴) دمای خانه در هر لحظه از شبانه روز

۱۶- با توجه به دنباله $a_1 = 1$ و $a_{n+1} = \frac{1}{1+a_n}$ ، نسبت جمله دوم به جمله سوم کدام است؟

(۱) $\frac{5}{6}$ (۲) $\frac{7}{9}$ (۳) $\frac{5}{7}$ (۴) $\frac{8}{9}$

۱۷- اگر $a_{n+1} = (a_n)^2 - 2n$ با فرض $a_1 = 2$ و $b_n = 2^{n^2-3}$ و $c_n = \sqrt{n+1}$ باشند، حاصل $\frac{2a_3 - b_2}{2c_{24}}$ کدام است؟

(۱) $-\frac{1}{9}$ (۲) $-\frac{2}{9}$ (۳) $-\frac{3}{9}$ (۴) $-\frac{4}{9}$

۱۸- رابطه بازگشتی یک دنباله به صورت $a_{n+2} = a_{n+1} + a_n$ می باشد. اگر 610 ، $2m+1$ ، 233 از چپ به راست سه جمله متوالی از این

دنباله باشند، حاصل $\frac{1}{4} - \text{sign}(m-200)$ کدام است؟

(۱) $\frac{1}{2}$ (۲) $-\frac{3}{2}$ (۳) $-\frac{1}{2}$ (۴) صفر

۱۹- اگر $a_{n+1} = \begin{cases} \frac{1}{2}a_n & n \text{ زوج} \\ 3a_n + 1 & n \text{ فرد} \end{cases}$ و $a_1 = 17$ باشد، حاصل $a_4 - a_2$ کدام است؟

(۱) ۵۳ (۲) ۴۲ (۳) ۳۱ (۴) ۲۷

۲۰- مساحت متوازی الاضلاع حاصل از اتصال ۴ نقطه ابتدایی نمودار دنباله $a_n = \begin{cases} 2 & n \text{ زوج} \\ 3 & n \text{ فرد} \end{cases}$ کدام است؟

(۱) $\frac{1}{5}$ (۲) ۱ (۳) $\frac{2}{5}$ (۴) ۲

علوم و فنون ادبی

۲۱- چند عبارت درباره ویژگی‌های ادبیات قرن دوازدهم و سیزدهم درست است؟

- پرونق شدن بازگشت به شیوه و الگوی گذشتگان در ادبیات
- عدم توجه به ادبیات در دربار قاجاریه و رونق نگرفتن بازار شعر و شاعری
- توجه شاعران در سطوح زبانی، ادبی و فکری به سبک خراسانی و هندی
- رواج صنعت چاپ و روزنامه‌نویسی
- توجه مردم به واقعیت‌ها و امکانات فنی دنیای جدید
- برخورداری تبریز از بازار سیاسی و مطبوعاتی پرونق

(۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴) یک

۲۲- کدام گزینه به ترتیب آثار «منظوم، مثنوی، مثنوی و منظوم» را نشان می‌دهد؟

- (۱) منشآت - شمس‌الدین و قمر - ایده‌آل - تاریخ تطور نظم فارسی
- (۲) سبک‌شناسی - قرن بیستم - سرگذشت حاجی بابای اصفهانی - خداوندنامه
- (۳) گلشن صبا - ایده‌آل - منشآت - قرن بیستم
- (۴) سه تابلوی مریم - منشآت - تاریخ بیداری ایرانیان - گلشن صبا

۲۳- کدام یک از شاعران زیر جزء شاعران «دوره بیداری» محسوب نمی‌شود؟

(۱) ایرج میرزا (۲) عارف قزوینی (۳) پروین اعتصامی (۴) فرخی یزدی

۲۴- در متن زیر کدام مورد نادرست است؟

«در سال‌های اول مشروطه، بیشتر نویسندگان مطالب خود را در قالب مقاله در روزنامه‌ها منتشر می‌کردند. از مهم‌ترین روزنامه‌ها می‌توان

۱

«صوراسرافیل» با مدیریت «دهخدا» و روزنامه «نسیم شمال» با مدیریت «سید اشرف‌الدین گیلانی» را نام برد که مسائل سیاسی و

۳

۲

اجتماعی را با لحنی انتقادی و طنزآمیز بیان می‌کردند.

۴

(۱) ۴ (۲) ۳ (۳) ۲ (۴) ۱

۲۵- توضیح کدام اثر نادرست بیان شده است؟

- (۱) تاریخ بیداری ایرانیان: تألیف میرزا آقاخان کرمانی است و موضوع آن تاریخ مشروطه است.
 - (۲) سرگذشت حاجی بابای اصفهانی: اثر جیمز موریه است که میرزا حبیب اصفهانی آن را ترجمه کرده است.
 - (۳) تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران: اثر محمدتقی بهار است. جزء آثار پژوهشی بهار در حوزه سیاست است.
 - (۴) قرن بیستم: اثر میرزاده عشقی است که در این اثر به افشاگری اعمال پلید و مقاصد شوم رجال خائن می‌پرداخت.
- ۲۶- در کدام گزینه به ترتیب به دلیل کم‌توجهی در کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی، و توجه به لزوم آموزش همگانی با تعریف جدید در شعر دوره بیداری اشاره شده است؟

(۱) شتاب زیاد در شاعری به نیت آگاه‌سازی - ضرورت‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی

(۲) گرایش به محتوی - ظهور مطبوعات و گسترش آگاهی مردم

(۳) عدم تسلط به ادبیات کهن - ضرورت‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی

(۴) تأثیرپذیری از ادبیات ملل دیگر - ظهور مطبوعات و گسترش آگاهی مردم

۲۷- همه گزینه‌ها از ویژگی‌های برجسته فکری شعر دوره بیداری است، به جز

(۱) شارعان سنتی این دوره به قواعد عروضی و موسیقی شعر پایبندی بیشتری داشتند.

(۲) نگرش شاعران از کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی به جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی تغییر کرد.

(۳) مضامین کلی و ذهنی، مسائل اخلاقی، عارفانه‌سرایی و غزل‌گویی کاربردش را از دست داد.

(۴) ضرورت‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، موجب توجه به دانش‌ها و فنون در شعر این دوره شد.

۲۸- در همه ابیات مفهومی از مفاهیم رایج شعر دوره بیداری به کار رفته، به جز.....

- (۱) خیزید ز بیدادگران داد بگیرید
- (۲) بی تربیت آزادی و قانون نتوان داشت
- (۳) بگرفته دلم سخت ز اوضاع کنونی
- (۴) هوای کوی تو از سر نمی رود آری

۲۹- در کدام بیت آرایه های ادبی «لف و نشر، تضاد و تشبیه» به کار رفته است؟

- (۱) یا رب آن روی است یا صبح است یا ماه تمام
- (۲) نه شکر گویم لبش را نه سمن خوانم برش
- (۳) نی، نه صبح است و نه شام است آن رخ زیبا و زلف
- (۴) آن لب است آن یا شکر یا شهد یا آب حیات

۳۰- تنها در بیت های و آرایه پارادوکس می بینید.

- (الف) شور فراهم به پرسش سر به زیر افکنده بود
 - (ب) نه من ز بی عملی در جهان ملولم و بس
 - (ج) هشت جنت نیز اینجا مرده ای است
 - (د) آنکه با زلف پریشان دل مجموعش هست
 - (ه) جمعیت آسوده دلان از دل جمع است
- (۱) الف و ج (۲) ب و د (۳) ج و ه (۴) ب و ج

۳۱- در کدام گزینه آرایه تضمین دیده نمی شود؟

- (۱) حافظا روز اجل گر به کف آری جامی
- (۲) به ساقیان طرب گو که خواجه فرماید
- (۳) خوش آنکه خواجه شیراز حال ما گوید
- (۴) به قول خواجه سیاهی است حاصل زهاد

۳۲- تنها گزینه به آیه ای از قرآن تلمیح ندارد؟

- (۱) همه غیبی تو بدانی همه عیبی تو بیوشی
- (۲) چو گفتمش که دلم را نگاه دار چه گفت؟
- (۳) نه خدا توانمش خواند نه بشر توانمش گفت
- (۴) آدمی گر خون بگیرد از گران باری رواست

۳۳- تنها در گزینه لف و نشر به کار نرفته است.

- (۱) ربوده است و گرفته است و برده است به غنم (زور)
- (۲) گر دهدت روزگار، دست و زبان زینهار
- (۳) مستانه کاش در حرم و دیر بگذری
- (۴) گوشم به راه تا که خبر می دهد ز دوست

۳۴- آرایه های ادبی «تلمیح - تضاد - تناقض - لف و نشر» به ترتیب در کدام ابیات آمده است؟

- (الف) جهان عقل چو روم و جهان طبع چو زنگ
 - (ب) جان بوسه خاک تو به هر دم
 - (ج) شدیم جمله فریدون چو تاج او دیدیم
 - (د) دست او و پای او و سم او و چشم او
- (۱) ج، الف، ب و د (۲) الف، د، ب و ج (۳) ج، الف، د و ب (۴) الف، ج، د و ب

۳۵- وزن نوشته برابر کدام بیت نادرست آمده است؟

- (۱) ببرد خواب مرا عشق و عشق خواب برد
(۲) چه عجب که جاهل ز دل است غافل
(۳) ای نور رویت ای بوی کویست
(۴) دل گردون خلل کند چو مه تو نهان شود
- که عشق جان و خرد را به نیم جو نخرد
(مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلن)
ملکی و شاهی همه را نباشد
(فعلاتن فع فعلاتن فع)
اسرار ایمان ایمان چه باشد
(مستفعلن فع مستفعلن فع)
چو رسد تیر غمزهات همه قدها کمان شود
(فعلاتن مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن)

۳۶- کدام ابیات وزن ناهمسان دارند؟

- (الف) من مستم و دل خراب جان تشنه و ساغر آب
(ب) ای عادت تو همه جفای من
(ج) شکر و ستایش ذوق و فزایش
(د) دریا دو چشم و آتش بر دل همی فزاید
(ه) جام طرب کش که صبح کام برآمد
- برخیز و بده شراب بنشین و بزن رباب
یک باره گذاشته وفای من
رو نماید جز کوه به زاری
مردم میان دریا و آتش چگونه شاید
خنده صبح از دهان جام برآمد
- (۱) ج و د (۲) ب و ه (۳) الف و ب (۴) ج و ه

۳۷- کدام گزینه در وزن ناهمسان سروده شده است و می توان آن را به دو صورت تقطیع هجایی نمود؟

- (۱) آن خواجه اگر چه تیز گوش است
(۲) کاشکی کردمی از عشق حذر
(۳) زد به درونم آتش تنگبای سواری
(۴) دیر خبر یافتی که یار تو گم شد
- استیزه کن و گران فروش است
یا کنون دارمی از دوست خبر
دست به خونم آلود ماهلقا نگاری
جام جم از دست اختیار تو گم شد

۳۸- «رکن دوم» بیت زیر با «رکن اول» کدام بیت یکسان نیست؟

- «ای مردمان بگویند آرام جان من کو»
(۱) ای نهال آرزو، خوشی که بار آورده ای
(۲) جمله صید این جهانیم ای پسر
(۳) چرا جویی وفا از بی وفایی
(۴) می لعل پیش آر و پیش من آی
- راحت فزای هر کس محنت رسان من کو
غنچه بی باد صبا، گل بی بهار آورده ای
ما چو صعو، مرگ بر سان زغن (کلاغ)
چه کوبی بیّهده سرد آهنی را؟
به یک دست جام و به یک دست چنگ

۳۹- هر سه اختیار زبانی «کوتاه تلفظ کردن هجای بلند، بلند تلفظ کردن هجای کوتاه و حذف همزه» تنها در گزینه دیده می شود.

- (۱) ساقی ار باده از این دست به جام اندازد
(۲) در من این عیب قدیم است و به در می نرود
(۳) به گیسویت که دل عاشقان بدوست اسیر
(۴) به چشم های تو جان می دهم به حسرت آن
- عارفان را همه در شرب مدام اندازد
که مرا بی می و معشوق به سر می نرود
بگو که دست رها سازد از جفا کردن
که از من این بستانند و با من آن بدهند

۴۰- در همه گزینه ها بیش از یک «اختیار زبانی حذف همزه» به کار رفته است، به جز

- (۱) من از آن حسن روزافزون که یوسف داشت دانستم
(۲) رونق عهد شباب است دگر بستان را
(۳) ترسم این قوم که بر دُرد کشان می خندند
(۴) ماه کنعانی من مسند مصر آن تو شد
- که عشق از پرده عصمت برون آرد زلیخا را
می رسد مژده گل بلبل خوش الحان را
در سر کار خرابات کنند ایمان را
وقت آن است که بدرود کنی زندان را

۴۱- در همه بیت‌ها به جز گزینه اختیار زبانی دیده می‌شود.

- (۱) همه عمر بردارم سر از این خمار مستی
- (۲) نشسته‌ام در انتظار این غبار بی‌سوار
- (۳) به چشم و ابروی جانان سپرده‌ام دل و جان
- (۴) گفתי به غم بنشین یا از سر جان برخیز

- که هنوز من نبودم که تو در دلم نشستی
- دریغ کز شبی چنین سپیده سر نمی‌زند
- بیا بیا و تماشای طاق و منظر کن
- فرمان برمت جاننا بنشینم و برخیزم

۴۲- اختیار زبانی «بلند تلفظ کردن کسره پایانی» در کدام گزینه دیده می‌شود؟

- (۱) به سمرقند اگر بگذری ای باد سحر
- (۲) نامه‌ای مطلع آن رنج تن و آفت جان
- (۳) نامه‌ای بر رقصش آه عزیزان پیدا
- (۴) نقش تحریرش از سینه مظلومان خشک

- نامه اهل خراسان به بر خاقان بر
- نامه‌ای مقطع آن درد دل و خون جگر
- نامه‌ای در شکنش خون شهیدان مضمّر
- سطر عنوانش از دیده محرومان تر

۴۳- تنها در گزینه هیچ اختیار زبانی به کار نرفته است؟

- (۱) من نه خود می‌روم او مرا می‌کشد
- (۲) به ملازمان سلطان که رساند این دعا را
- (۳) بیهوده می‌کوشی که راز عاشقی را
- (۴) بر آن سرم که ننوشم می و گنه نکنم

- گاه سرگشته را کهربا می‌کشد
- که به شکر پادشاهی ز نظر مران گدا را
- از من بیوشانی که از چشم تو پیداست
- اگر موافق تدبیر من شود تقدیر

۴۴- با توجه به ابیات زیر کدام گزینه غلط است؟

- «ز کوی یار می‌آید نسیم باد نوروزی
- طریق کام‌بخشی چیست ترک کام خود کردن

- از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی
- کلاه سروری آن است کز این ترک بردوزی»

(۱) هر دو بیت آرایه تناقض را دارند.

(۲) وزن بیت همسان دولختی است.

(۳) در مجموع ۴ مورد حذف همزه دیده می‌شود.

(۴) بیت اول با بیت «بهار و گل طرب‌انگیز گشت و توبه‌شکن / به شادی رخ گل بیخ غم ز دل برکن» تناسب معنایی دارد.

۴۵- با توجه به ابیات زیر کدام گزینه درست است؟

- «چيست اين سقف بلند ساده بسيار نقش
- بنده پير خراباتم که لطفش دائم است

- زين معما هيچ دانا در جهان آگاه نيست
- ورنه لطف شيخ و زاهد گاه هست و گاه نيست»

(۱) هر دو بیت آرایه تناقض را دارند.

(۲) در دو بیت اختیار تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه دیده نمی‌شود.

(۳) وزن ابیات «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» است.

(۴) بیت نخست با بیت «در ره عشق نشد کس به یقین محرم راز / هر کسی بر حسب فکر گمانی دارد» تناسب معنایی دارد.

۴۶- مفهوم کدام بیت با بیت «راستی کن که راستان رستند / راستان در جهان قوی دستند» متناسب است؟

- (۱) روزگاری است که تصدیق نمی‌باید کرد
- (۲) از کجی گردند خلق از صید مطلب کامیاب
- (۳) می‌کشد ما را کجی در خاک و خون چون تیغ کج
- (۴) کجی و راستی خلق را محک سفر است

- اگر از صبح کسی حرف صداقت شنود
- راستی خالی ز بحر آرد برون قلاب را
- راستی را رایست منصور می‌دانیم ما
- که حال تیر جدا از کمان شود پیدا

۴۷- کدام بیت دربردارنده مفهوم بیت «من نمازم را وقتی می‌خوانم / که اذانش را باد گفته باشد / سر گلدسته سرو / ...» است؟

- (۱) تلاش موج در گوهر شدن امید آن دارد
- (۲) کوه و دریا و درختان، همه در تسبیح‌اند
- (۳) زبان شرم اگر باشد به کامت
- (۴) کو موج و چه گرداب و چه دریا، چه حباب

- که گرد ساحلی زین بحر بی‌پایان شود پیدا
- نه همه مستمعی فهم کند این اسرار
- خموشی نیست بیدل جز مناجات
- هر جا غم جلوه‌ای ست ماییم همه

۴۸- ابیات کدام گزینه با هم تناسب معنایی ندارند؟

- (۱) شور شیرین تو را نازم که بعد از قرن‌ها
عشق یعنی قلم از تیشه و دفتر از سنگ
(۲) بی‌ا عاشقی را رعایت کنیم
ای جویبار جاری! زین سایه‌برگ مگریز
(۳) گشت از برق تو ظاهر نور ایمان ای قلم
در دفتر زمانه فتد نامش از قلم
(۴) پیش کمان ابرویش لابه همی‌کنم؛ ولی
ابر آمد و برداشت به صد لابه‌گری

۴۹- مفهوم مقابل چند بیت نادرست ذکر شده است؟

- الف) راستی آموز بسی جوفروش
ب) کسی با او نه و او با همه کس
ج) گر از این منزل ویران به سوی خانه روم
د) تا ز باغ خاطرت گل‌های شادی بشکند
ه) کردی تو آنچه شرط خداوندی تو بود

- هر که لاف عشق زد، نامی هم از فرهاد برد
که به عمری نتوان دست در آثارش برد
ز یاران عاشق حکایت کنیم
کاین‌گونه فرصت از کف دادند بی‌شماران
مشکلات خلق گردد از تو آسان ای قلم
هر ملتی که مردم صاحب‌قلم نداشت
گوش کشیده‌است از آن گوش به من نمی‌کند
گردی که نشسته بود بر دامن سرو

- هست در این شهر که گندم نداشت
(توصیه به راستی و پرهیز از ریا)
نماند هیچ‌کس، او ماند و بس
(تنها حقیقت جهان خداوند است)
دگر آنجا که روم عاقل و فرزانه روم
(بازگشت به اصل)
هرچه در دل تخم کین داری، به زیر خاک کن
(بذر کینه پاشیدن)
ما درخور تو هیچ نکردیم رتبا
(ناتوانی انسان در شکر حقیقی نعمت‌ها)

۳ (۲) ۴ (۱)
۲ (۳) ۱ (۴)

۵۰- کدام ابیات با هیچ‌یک از دو بیت زیر تناسب مفهومی ندارند؟

- «چون جواب احمق آمد خامشی
«تفّرج‌کنان در هوا و هوس
الف) نیست از کوزه‌زبانی بر لب مهر سکوت
ب) همچنان در جستجوی رزق خود سرگشته‌ام
ج) این سبزه که امروز تماشاگاه ماست
د) پشت و روی باغ دنیا را مکرر دیده‌ایم
ه) در آن محفل که من بردارم از لب مهر خاموشی
(۱) الف - ب (۲) ب - ه

- این درازی در سخن چون میکشی
گذشتیم بر خاک بسیار کس
تیغ‌ها پوشیده در زیر سپر باشد مرا
گرچه گشتم چون فلاخن قانع از دنیا به سنگ
تا سبزه خاک ما تماشاگاه کیست
چون گل رعنا خزان و نوبهاری بیش نیست
صدا غیر از سپند از هیچ‌کس بیرون نمی‌آید

۳ (۲) ج - ه
۴ (۱) د - ه

- ۵۱- به ترتیب، کدام گزینه به روند درستی مرتبط با رجوع به روش‌های کیفی برای فهم کنش انسان‌ها اشاره دارد؟
- (۱) پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف ← فعال و خلاق بودن کنشگران در تولید معانی گوناگون ← تنوع و تکثر معانی ذهنی و فرهنگی متفاوت ← پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهم معانی آنها
 - (۲) تنوع و تکثر معانی ذهنی و فرهنگی متفاوت ← فعال و خلاق بودن کنشگران در تولید معانی گوناگون ← پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهم آنها ← پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف
 - (۳) پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف ← تنوع و تکثر معانی ذهنی و فرهنگی متفاوت ← فعال و خلاق بودن کنشگران در تولید معانی گوناگون ← پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهم معانی آنها
 - (۴) فعال و خلاق بودن کنشگران در تولید معانی گوناگون ← پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف ← تنوع و تکثر معانی ذهنی و فرهنگی متفاوت ← پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهم معانی آنها
- ۵۲- به ترتیب، پاسخ هر یک از موارد زیر، در کدام گزینه به درستی آمده است؟
- (الف) به ترتیب، موضوع، هدف و روش رویکرد تفسیری چیست؟
 - (ب) کدام‌یک از متفکران اجتماعی مدعی شدند که انسان‌ها مانند موجودات طبیعی نیستند و پدیده‌های اجتماعی نیز با پدیده‌های طبیعی تفاوت دارد؟
 - (ج) چه عاملی سبب پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود؟
- (۱) کنش‌های اجتماعی و معنای آنها، معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی، تفسیر (نگاه از درون به پدیده‌ها برای یافتن معنای آنها) - ویلهلم دیلتای و ماکس وبر - خلاق و فعال بودن انسان‌ها
 - (۲) کنش‌های اجتماعی و معنای آنها، تفسیر (نگاه از درون به پدیده‌ها برای یافتن معنای آنها)، معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی - ویلهلم دیلتای و آگوست کنت - خلاق و فعال بودن انسان‌ها
 - (۳) کنش‌های اجتماعی و معنای آنها، معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی، تفسیر (نگاه از درون به پدیده‌ها برای یافتن معنای آنها) - ماکس وبر و آگوست کنت - پیدایش معنای گوناگون
 - (۴) کنش‌های اجتماعی و معنای آنها، تفسیر (نگاه از درون به پدیده‌ها برای یافتن معنای آنها)، معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی - ویلهلم دیلتای و ماکس وبر - پیدایش معنای گوناگون
- ۵۳- به ترتیب، پاسخ هر یک از پرسش‌های زیر، به درستی در کدام گزینه آمده است؟
- (الف) نظریه‌پردازان کنش اجتماعی در مسیر روی آوردن به جامعه‌شناسی تفسیری، کدام ویژگی کنش را مهم‌تر می‌دانند؟
 - (ب) چه عاملی باعث شد جامعه‌شناسان علاقه‌مند شوند تا شباهت‌های جامعه و پدیده‌های طبیعی را برجسته کنند؟
 - (ج) از نگاه جامعه‌شناسی تبیینی، مسیر جوامع برای رسیدن به پیشرفت چگونه است؟
 - (د) کدام مورد، مصداق مناسبی برای سقوط ارزش‌ها نیست؟
- (۱) آگاهانه بودن - موفقیت‌های دانشمندان علوم طبیعی - طولی - سلطه نظامی با هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آنها
 - (۲) ارادی بودن - استفاده از تبیین برای بررسی پدیده‌ها - چندخطی - عدم امکان همراهی همدلانه با کنشگران برای فهم آنها
 - (۳) آگاهانه بودن - موفقیت‌های دانشمندان علوم طبیعی - تک‌خطی - اندازه‌گیری اجزای بدن برای تعیین نژاد برتر
 - (۴) ارادی بودن - استفاده از تبیین برای بررسی پدیده‌ها - عرضی - قابل توضیح نبودن کنش‌های عاطفی و اخلاقی با رویکرد تبیینی
- ۵۴- به ترتیب، موارد مرتبط به هر یک از عبارات زیر، در کدام گزینه آمده است؟
- (الف) کنش‌های ما را برای یکدیگر قابل پیش‌بینی می‌کنند و امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی را فراهم می‌آورند.
 - (ب) شاید با تطمیع، تهدید و اجبار قادر باشند پیش‌بینی رفتارها را تضمین کنند.
 - (ج) در طول قرن ۱۹ و اوایل قرن ۲۰، وجود خانواده‌های بزرگ، قاعده‌ای کلی بود.
 - (د) هر چه همبستگی اجتماعی میان افراد گروه کمتر باشد، انحرافات اجتماعی در آن گروه بیشتر می‌شود.
 - (ه) راننده‌ای که در شانه خاکی جاده رانندگی می‌کند و سبقت غیرمجاز می‌گیرد.
- (۱) نظم اجتماعی - تضمین پیش‌بینی رفتارها - تغییر در خود نظام اجتماعی - تبیین - آشنایی‌زدایی
 - (۲) قواعد اجتماعی - برقراری نظم اجتماعی براساس مناسبات بیرونی - تغییر در خود نظام اجتماعی - هم‌تغییری - بی‌نظمی
 - (۳) نظم اجتماعی - برقراری نظم اجتماعی براساس مناسبات بیرونی - تغییر در خود نظام اجتماعی - تبیین - نامأنوس و ناآشنا
 - (۴) قواعد اجتماعی - افزایش حجم قواعد و قوانین نظارتی - تغییر در محیط نظام اجتماعی - پدیده‌های هم‌تغییر - بیشتر به چشم می‌آید.

- ۵۵- به ترتیب، کدام یک در رابطه با شکل‌گیری علوم اجتماعی، درست و در رابطه با فواید علوم انسانی و اجتماعی، نادرست است؟
- (۱) مطالعه علمی اجتماعات مختلف به شکل‌گیری علوم اجتماعی انجامیده است. - شناسایی عوامل تأثیرگذار بر زندگی انسان و کنش‌های او
- (۲) مطالعه عقلی اجتماعات مختلف به شکل‌گیری علوم اجتماعی انجامیده است. - نشان دادن شیوه صحیح استفاده از علوم طبیعی و دانش‌های ابزاری
- (۳) مطالعه علمی اجتماعات مختلف به شکل‌گیری علوم اجتماعی انجامیده است. - رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت
- (۴) مطالعه عقلی اجتماعات مختلف به شکل‌گیری علوم اجتماعی انجامیده است. - پیش‌بینی حوادث طبیعی برای پیشگیری و تسلط بر طبیعت
- ۵۶- مطالب زیر به ترتیب به کدام یک از دیدگاه‌ها درباره دانش عمومی و دانش علمی مربوط است؟
- همه دانش‌ها را دانش حاصل از زندگی می‌داند.
 - هر دانش علمی، با هر دانش عمومی سازگار نیست.
 - دانش علمی، تنها دانش معتبر است.
- (۱) سوم - دوم - اول (۲) اول - دوم - سوم (۳) اول - سوم - دوم (۴) دوم - سوم - اول
- ۵۷- گزاره «بروز مسائل اقتصادی در یک جامعه می‌تواند زمینه رشد علم اقتصاد را فراهم کند» اثر کدام دانش بر دیگری را نشان می‌دهد؟
- (۱) دانش علمی بر دانش عمومی (۲) دانش عمومی بر ذخیره دانشی
- (۳) دانش علمی بر ذخیره دانشی (۴) دانش عمومی بر دانش علمی
- ۵۸- کدام گزینه از فواید علوم انسانی نمی‌باشد؟
- (۱) پیش‌بینی کنش‌ها و پیامدهای آن برای پیشگیری
- (۲) شناسایی عوامل مؤثر بر زندگی انسان و کنش‌های او به منظور پیشگیری
- (۳) رها کردن و آزادسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت و ظلم و اسارت حاصل از کنش‌های انسانی
- (۴) شناخت فضیلت، عدالت، سعادت و راه صحیح زندگی و داوری درباره کنش‌های خوب و بد انسان
- ۵۹- چند عبارت از بین عبارات زیر نادرست است؟
- علوم اجتماعی، کنش‌های انسانی و پیامدهای آن را مطالعه می‌کنند.
 - علوم طبیعی نسبت به علوم اجتماعی از اهمیت بیشتری برخوردارند.
 - علم پزشکی جزء علوم انسانی محسوب نمی‌شود.
 - علوم انسانی را از این نظر که به انتقاد از کنش‌های ناپسند آدمیان می‌پردازد، علوم ابزاری می‌گویند.
- (۱) ۲ (۲) ۴ (۳) ۱ (۴) ۳
- ۶۰- به ترتیب، علت هر یک از موارد زیر کدام است؟
- بهتر دیده شدن ساختار اجتماعی در گروه‌های رسمی
 - عدم تغییر قوانین طبیعت
 - استفاده از آشنایی‌زدایی از امور مأنوس
- (۱) روشن بودن قواعد در گروه‌های رسمی - مستحکم بودن قوانین طبیعی - شناخت رابطه میان ساختار اجتماعی و نظام اجتماعی
- (۲) وجود نظم و انضباط بیشتر در سازمان‌ها - طبیعت بیرون و مستقل از ماست - شناخت نظم در کنار بی‌نظمی در جامعه
- (۳) مشخص بودن حقوق و تکالیف مربوط به هر نقش در سازمان‌ها - دستاورد انسانی تلقی نشدن قوانین طبیعی - کشف نظم‌های پنهان در زندگی انسان‌ها
- (۴) تقسیم کار وجود داشتن در گروه‌های رسمی - طبیعت بیرون و مستقل از ماست - شناخت رابطه میان نظم اجتماعی و قواعد اجتماعی
- ۶۱- کدام گزینه در ارتباط با نظم اجتماعی نادرست است؟
- (۱) نظم اجتماعی یعنی قرار گرفتن هر پدیده در جای خود که جای پدیده‌ها را ساختارها تعیین می‌کنند.
- (۲) نظم اجتماعی پیش‌بینی رفتار دیگران و همکاری با آنها را امکان‌پذیر می‌سازد.
- (۳) نظم اجتماعی موجب می‌شود که بدانیم چه توقعات و انتظاراتی از دیگران داشته باشیم.
- (۴) نظم اجتماعی در نتیجه قواعدی که ما انسان‌ها برای با هم زندگی کردن پذیرفته‌ایم، ایجاد می‌شود ولی گاهی دیگران مطابق انتظارات ما رفتار نمی‌کنند و حوادثی خلاف قواعد رخ می‌دهند.

۶۲- به ترتیب هر یک از عبارات زیر علت، تعریف و پیامد کدام مورد است؟

● یکسان دانستن طبیعت و جامعه

● نگاه کردن از دید یک فرد غریبه به موضوعات آشنا و روزمره

● برداشت روزافزون از منابع تجدیدنپذیر

(۱) تسلط انسان بر جامعه - آشنایی‌زدایی - تأمین نیازهای اجتماعی

(۲) تقلیل انسان به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی - قواعد اجتماعی - رشد جمعیت

(۳) مغلوب ساختن جامعه توسط انسان - هویت‌زدایی - تغییر نظام اجتماعی در خود

(۴) تقلیل انسان به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی - آشنایی‌زدایی - تغییر نظم اجتماعی در محیط

۶۳- درستی یا نادرستی هر یک از عبارات زیر به ترتیب کدام است؟

● همراهی همدلانه به معنای تأیید کنشگران نیست بلکه به معنای نگاه کردن به مسائل آنان از منظر خودشان است.

● جامعه‌شناسان تبیینی با تأکید بیش از اندازه بر نظم اجتماعی، موجب پدید آمدن انقلاب‌های اجتماعی و اندیشه‌های جدید شده‌اند.

● برای فهم انگیزهٔ جوانان و نوجوانان نمی‌توان از روش‌های تجربی استفاده کرد.

● رویکرد تبیینی بر آنچه مشاهده می‌شود تمرکز می‌کند و اغلب معنای کنش و آنچه بیرون انسان می‌گذرد را نادیده می‌گیرد.

(۱) درست - درست - درست - درست (۲) درست - نادرست - درست - نادرست

(۳) نادرست - درست - نادرست - درست (۴) نادرست - نادرست - درست - درست

۶۴- در کدام گزینه مسیر عبور از جامعه‌شناسی تبیینی و روی آوردن به جامعه‌شناسی تفسیری به درستی نشان داده شده است؟

(۱) تأکید بیش از اندازه بر نظم اجتماعی، به شکل‌گیری اراده و خلاقیت منجر شد.

(۲) نظریه‌پردازان کنش اجتماعی، ویژگی‌های دیگر کنش یعنی اراده و ارزش را مهم می‌دانند ولی آنها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌دانند.

(۳) تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی به تدریج سبب می‌شود افراد بدون آنکه بدانند این نظم برای تحقق چه آرمان‌ها و ارزش‌هایی است، صرفاً آن را رعایت کنند.

(۴) به سبب اینکه بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی با رویکرد تبیینی قابل توضیح نیستند، کسانی که فقط روش‌های تجربی را معتبر می‌دانند، با انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی، مذهبی و ... دچار اخلاق‌گریزی می‌شوند.

۶۵- به ترتیب «نادیده گرفتن معنای کنش سبب چه چیزی شده است؟» و «اندازه‌گیری اجزای بدن در ایام جنگ جهانی دوم» نشان‌دهندهٔ چیست؟

(۱) بیشتر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهدهٔ ما محدود شوند - تأکید افراطی بر امور مشاهده‌پذیر

(۲) کسانی که فقط روش‌های تجربی را معتبر می‌دانند، با انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی، مذهبی و ... دچار اخلاق‌گریزی می‌شوند - برخورداری از نژاد برتر

(۳) موجب سرکوب روحیهٔ خلاق انسان‌ها در بسیاری از عرصه‌ها مانند هنر، ارتباط و اندیشه می‌شود - افراطی بودن نظم

(۴) به سلب اراده و خلاقیت، ارزش و اخلاق، آگاهی و معنا از زندگی اجتماعی می‌انجامد - تأکید بیش از اندازه بر نظم و ساختار اجتماعی

دفترچه شماره ۲

آزمون

۸

مرکز سنجش آموزش مدارس برتر

پایه

۱۲

تاریخ آزمون: ۱۴۰۴/۱۰/۲۵

آزمون اختصاصی گروه آزمایشی علوم انسانی

مدت پاسخ گویی: ۶۰ دقیقه

تعداد سؤال: ۶۵

عنوان مواد امتحانی آزمون اختصاصی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤالات و مدت پاسخ گویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ گویی
۱	زبان عربی	۲۰	۶۶	۸۵	۲۰ دقیقه
۲	تاریخ	۱۳	۸۶	۹۸	۲۰ دقیقه
۳	جغرافیا	۱۲	۹۹	۱۱۰	
۴	فلسفه و منطق	۲۰	۱۱۱	۱۳۰	۲۰ دقیقه

مواد امتحانی	سرفصل دهم	سرفصل یازدهم	سرفصل دوازدهم
زبان عربی	—	—	نیمسال اول
تاریخ	—	—	نیمسال اول
جغرافیا	—	—	نیمسال اول
فلسفه و منطق	—	—	نیمسال اول

تمامی حقوق مادی و معنوی آزمون، متعلق به مرکز سنجش آموزش مدارس برتر بوده و هرگونه استفاده از آن بدون داشتن اجازه نامه کتبی از این مرکز، خلاف قانون و عرف و قابل پیگیری می باشد.

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵

■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ فِي الْجَوَابِ لِلتَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ: (٦٦-٧٤)

۶۶- ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ ...﴾

- (۱) قطعاً سرپرست شما خدا و فرستاده او و کسانی‌اند که ایمان آوردند کسانی که برپاکننده نمازند و زکات می‌دهند ... !
- (۲) سرپرست شما بدون شک خدا و فرستاده او و کسانی هستند که مؤمن‌اند کسانی که نماز برپا می‌کنند و زکات می‌پردازند ... !
- (۳) سرپرست شما تنها خدا و فرستاده او و کسانی‌اند که ایمان آوردند کسانی که نماز برپا می‌کنند و زکات می‌دهند ... !
- (۴) فقط سرپرست شما خدا و پیامبرش و کسانی هستند که ایمان آوردند کسانی که نماز برپا می‌کنند و زکات خود را می‌پردازند ... !

۶۷- «هُوَ لَاءِ الْجَهْلَالِ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ أَجْرَامٌ صَغِيرَةٌ وَ هُمْ يَغْفُلُونَ عَنْ عَالَمٍ أَكْبَرَ قَدْ انْطَوَى فِيهِمْ فَتَنَّمَنَى: لَيْتَهُمْ يَجِدُونَ دَوَاءً مُنَاسِباً لِذَانِهِمُ الْمُهْلِكِ»:

- (۱) تصور این افراد نادان این است که جسم‌های کوچکی هستند لذا از جهان بزرگی که در آنها در هم پیچیده شده است، غافل هستند پس آرزویمان این است: که آنها برای بیماری ویرانگر خود دارویی پیدا کنند!
- (۲) اینها نادانانی هستند که می‌پندارند که پیکرهای کوچکی هستند در حالی که از دنیایی بزرگ‌تر که درون آنها به هم پیچیده شده است غفلت می‌کنند و آرزو داریم: کاش آنها دارویی مناسب برای بیماری‌های ویرانگرشان بیابند!
- (۳) این نادانان گمان می‌کنند که پیکرهایی کوچک هستند در حالی که از جهان بزرگ‌تری که در آنها به هم پیچیده شده است غفلت می‌کنند پس آرزو می‌کنیم: کاش آنها دارویی مناسب برای بیماری ویرانگر خود پیدا کنند!
- (۴) اینها افراد نادانی هستند که تصور می‌کنند که جسم‌های کوچک هستند و از دنیایی که درون آنها در هم پیچیده شده است، غافلند پس آرزو می‌کنیم: امید است آنها برای بیماری‌های ویرانگرشان دارویی مناسب بیابند!

۶۸- «إِنَّ رُوحَ الْإِنْسَانِ قَدْ انْطَوَتْ فِي تَعْقِيدَاتِ الْحَيَاةِ، وَلَكِنْ حِينَ تُبْصِرُ أَمَارَاتِ الْأَمَلِ، قَدْ تَرَعَّمْ أَنْ لِلْمَعَانَةِ بَدَلًا، حَتَّى وَإِنْ كَانَ أَلْمُهَا وَ دَاعَاهَا كَبِيرِينَ!»: رُوحُ إِنْسَانٍ

- (۱) در موانع زندگی نهفته شده بود اما هنگامی که علامت امید دیده می‌شود شاید گمان کند که جانشینی برای رنج وجود دارد گرچه درد و بلای او بزرگ است!
- (۲) در لابه‌لای امور زندگی به هم پیچیده بود ولی هنگامی علامات امید را مشاهده می‌کرد گاهی گمان می‌کرد که بدلی برای درد هست گرچه درد و بلای او بزرگ بود!
- (۳) در دشواری‌های زندگی به هم پیچیده شده است ولی وقتی نشانه‌های امید را می‌بیند شاید گمان کند که جایگزینی برای رنج هست حتی اگر درد و بلایش بزرگ باشد!
- (۴) در پیچیدگی‌های زندگی نهفته است اما زمانی که نشانه رجا را می‌بیند ممکن است ادعا کند که بدلی برای دردها وجود دارد حتی اگر درد او و بلای او بزرگ باشد!

۶۹- «هَذَا قَائِدٌ قَدْ أَشْرَقَ قَلْبُهُ بِنُورِ الْيَقِينِ، يَرَى الدُّنْيَا بَزْخَارِهَا كَوْرَقَةً ذَابِلَةً فِي فَمِ جَرَادَةٍ تَقْضُمُهَا وَيَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ سَبَاتِ الْعَقْلِ وَ لَا يَطْلُبُ إِلَّا نَعِيمًا لَا يَفْنَى!»:

- (۱) این پیشوایی است که قلبش با نور یقین روشن شده است، دنیا را با زیورآلاتش مانند برگ‌ی پژمرده در دهان ملخی می‌بیند که آن را می‌جود، و از سستی و خواب عقل به خدا پناه می‌برد و تنها نعمت‌هایی را که از بین نمی‌روند، می‌خواهد!
- (۲) این رهبری است که دل او با نور یقین روشن گردید، دنیا را با زیورآلاتش همچون برگ‌ی پژمرده در دهان ملخی می‌دید که آن را می‌جود، و از کاهلی و خواب عقل به خداوند پناه می‌برد و تنها نعمت‌هایی را که از بین نمی‌روند، طلب نمی‌کند!
- (۳) این پیشوا قلبش با نور یقین نورانی گردید، دنیا و زینت‌هایش را چون برگ خشکی در دهان مورچه‌ای می‌بیند که آن را می‌خورد، و از سستی و سبکی خواب به پروردگار پناه می‌برد و جز نعمت‌هایی را که از بین نمی‌روند، طلب نمی‌کند!
- (۴) این رهبر دل وی با نور یقین روشن می‌شود، دنیا را با زینت‌های آن مثل برگ‌ی پژمرده در دهان مورچه‌ای می‌دید که آن را می‌جوید، و از سبکی خواب عقل به خدا پناه می‌برد و نمی‌خواهد مگر نعمت‌هایی را که از بین نمی‌روند!

۷۰- «لَمَّا بَلَغَ الْمَلِكُ خَبَرَ فَلَاحٍ يَغْرِسُ شَجَرَةً وَ لَكِنَّهُ لَمْ يَرْجُ مِنْهَا نَفْعاً عاجلاً، قَالَ: مَا أَجْمَلُ إِنْسَاناً لَا يَعْمَلُ إِلَّا لِلْآخِرِينَ»:

(۱) وقتی خبر کشاورزی که درختی را می‌کارد ولی امید سودی سریع از آن ندارد، به پادشاه رسید گفت: چقدر زیباست انسانی که جز برای دیگران کار نمی‌کند!

(۲) زمانی خبر کشاورزی به پادشاه رسید که درختی را غرس می‌کرد ولی امید سودی فوری از آن نداشت، گفت: زیبا نیست انسان مگر با کار برای دیگران!

(۳) هنگامی که خبر کشاورزی که درختی را می‌کاشت ولی امید نفعی فوری از آن ندارد، به پادشاه رسید گفت: چه زیباست انسانی که تنها برای دیگران عمل می‌کند!

(۴) وقتی خبر کشاورزی که درختی را می‌کاشت ولی امید نفعی فوری از آن نداشت، به پادشاه رسید گفت: چه زیباست انسانی که تنها برای دیگران عمل می‌کند!

۷۱- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

(۱) اللَّهُمَّ، نَحْنُ نَعُوذُ بِكَ مِنْ سُبَاتِ الْعَقْلِ وَ قُبْحِ الزَّلَالِ وَ نَسْتَعِينُ بِكَ: خدایا، ما از به‌خواب‌رفتن خرد و زشتی لغزش‌ها به تو پناه می‌بریم و تو را می‌پرستیم!

(۲) تَمَنَّى أَخِي الْمُزَارِعَ: لَيْتَ الْمَطَرُ هَذَا الْعَامَ يَنْزِلُ كَثِيراً حَتَّى تَصِيرَ الْأَرْضُ مَخْضِرَةً: برادر کشاورزم آرزو کرد: کاش امسال باران زیادی ببارد تا زمین سرسبز شود!

(۳) نَشَرَتْ إِحْدَى الصَّحَفِ الْفَرَنْسِيَّةِ عَنَوَاناً خَطأً عِنْدَ مَوْتِ الْأَخِ الْأَصْغَرِ لِنُوبِلَ: یک روزنامه فرانسوی هنگام مرگ برادر کوچک‌تر نوبل تیتری اشتباه را منتشر کرد!

(۴) عِنْدَمَا لَمْ يَقْبَلْ ذَلِكَ الرَّجُلُ بِنْتَهُ الصَّغْرَى انْزَعَجَ الْمَلِكُ كَثِيراً: وقتی آن مرد دختر کوچک‌تر خویش را نبوسید، پادشاه بسیار ناراحت شد!

۷۲- عَيْنُ الْخَطَأِ:

(۱) لَا رَجَاءَ لَنَا لِأَكْلِ ثَمَارِ فَسَائِلِ نَعْرَسِهَا فِي هَذِهِ الْأَرْضِ! هیچ امیدی به خوردن میوه‌های نهال‌هایی که آن را در این زمین‌ها می‌کاریم، نداریم!

(۲) خُيِّرَتِ الشَّيْمَاءُ بَيْنَ الْإِقَامَةِ مَعَ النَّبِيِّ (ﷺ) أَوْ الْعُودَةِ إِلَى قَوْمِهَا! به شیما میان ماندن با پیامبر (ﷺ) یا بازگشت به سوی قوم خود اختیار داده شد!

(۳) نَأْمَلُ أَنْ يَحْضُرَ أَوْلَادُنَا لِلدَّفَاعِ عَنِ الْوَطَنِ وَ الْمُقَاتَلَةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ! امید داریم که فرزندانمان برای دفاع از میهن و کشته شدن در راه خدا حاضر شوند!

(۴) صَيَّرَتْ صَاحِبَ هَذَا الْمَنْجَمِ مُتَرَدِّداً فِي اسْتِخْدَامِ الدِّيْنَامِيْتِ لِحَفْرِهِ! صاحب این معدن را در به کارگیری دینامیت برای کندن آن دو دل گردانیدی!

۷۳- «این جوایز، سالانه به دانش‌آموزانی داده می‌شود که در زمینه‌هایی که مدرسه آنها را مشخص کرده است، به موفقیت دست یابند!»:

(۱) تُعْطَى هَذِهِ الْجَوَائِزُ فِي كُلِّ السَّنَةِ إِلَى طَالِبَيْنِ يَحْصِلَانِ عَلَى النَّجَاحِ فِي مَجَالَاتٍ حَدَّدَتْهَا الْمَدْرَسَةُ!

(۲) هَذِهِ جَوَائِزُ تُنْمَحُ فِي كُلِّ السَّنَوَاتِ إِلَى الطُّلَّابِ الَّذِينَ يَحْصِلُونَ عَلَى فَوْزٍ فِي الْمَجَالَاتِ الَّتِي حَدَّدَتْهَا الْمَدْرَسَةُ!

(۳) إِنَّ هَذِهِ الْجَوَائِزَ تُنْمَحُ سَنَوِيّاً إِلَى الطَّالِبَاتِ اللَّاتِي يَحْصِلْنَ عَلَى النَّجَاحِ فِي مَجَالَاتٍ حَدَّدَتْهَا الْمَدْرَسَةُ!

(۴) تِلْكَ جَوَائِزُ تُعْطَى سَنَوِيّاً إِلَى طُلَّابٍ يَحْصِلُونَ عَلَى الْفَوْزِ فِي الْمَجَالَاتِ الَّتِي حَدَّدَتْ الْمَدْرَسَةُ!

۷۴- عَيْنُ الْأَبَعِ عَنْ مَفْهُومِ هَذِهِ الْعِبَارَةِ: «أَقْوَى النَّاسِ مَنْ عَفَا عَدُوَّهُ مُقْتَدِراً»:

(۱) و گـر زو توانـاتری در نبـرد نه مردی است بر ناتوان زور کرد

(۲) به چشم خُرد مبین دشمنی که حقیر است که کوه را ز صلابت، شکاف‌ها باشد

(۳) چو بر دشمن ظفر یابی، کرم کن کز آسیب کرم ایمن شود تن

(۴) قوی آن که دشمن ببخشد به کام نه آن کو بساید به تیغش نیام

■ ■ ■ اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ، ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِمَا يَنْاسِبُ النَّصَّ: (٧٥-٧٩)

«شَهِدَ الْعَالَمُ عَامَ ١٨٧٩ يَوْمَ ٢١ أَكْتُوبَرِ قِيَامَ توماس إديسون المخترع الكبير بعرض (نمایش) اختراعه العظيم «المصباح الكهربائي» لأول مرة و الذي يُعْتَبَرُ و يُعَدُّ مِنْ أَهَمِّ و أعظم الأعمال التي غَيَّرَت حياة الإنسان. عَرَضَ توماس إديسون اختراعه و هو كان مصباحاً يسهل إنتاجه و هذا الاختراع حَصَلَ بعد ٢٢ محاولة فاشلة (غير ناجحة). اكتشف إديسون و فريقه بعدَ عِدَّةِ أَشْهُرٍ أَنَّ خُيُوطَ الخيزران (الياف خيزران يا بامبو) يُمكن أن تَحْتَرِقَ لأكثر من ١٢ ساعة و تمَّ استخدام خيوط الخيزران في لمبات (مصابيح) إديسون. و تمَّ اختبار و تطوير المصباح حتى استمرَّ لمدة ٤٠ ساعة. تاريخ البشر مملوءٌ بِنماذج من العلماء الَّذِينَ خَدَمُوا الإنسان و نحنُ الآنُ نستخدمُ اختراعاتهم لنسهل حياتنا أكثر فأكثر.»

٧٥- عَيْنِ الْخَطَأِ حَسَبِ النَّصِّ:

- (١) اختراع اللّمْبة كان أول اختراع عَرَضَهُ إديسون للنّاس!
- (٢) قَبْلَ توماس مرّاتٍ عديدةً في اختراع المصباح الكهربائي!
- (٣) للعلماء و اختراعاتهم دورٌ عظيمٌ في تسهيل حياة الإنسان!
- (٤) اختراع المصباح الكهربائي ليس أهمّ الأعمال في تاريخ البشر!

٧٦- عَيْنِ الصَّحِيحِ عَلَى حَسَبِ النَّصِّ:

- (١) كان اختراع إديسون من المُخترعات التي يَصْعَبُ إنتاجها!
- (٢) ما كان أحدٌ يُساعدُ إديسون في إنجاز اختراعه العظيم!
- (٣) كانت تَحْتَرِقُ اللّمْبة قبلَ اختبارها و تطويرها أربعين ساعة!
- (٤) يوم ٢١ أكتوبر عام ١٨٧٩ كان أولَ عرضٍ لاختراع اللّمْبة!

٧٧- عَيْنِ مَا لَمْ يَأْتِ فِي النَّصِّ:

- (١) كانت خُيُوطُ الخيزران تُسْتخدَمُ في صناعة اللّمبات من القرن التاسع عشر!
- (٢) توَصَّلَ إديسون إلى هدفه في اختراع المصباح الكهربائي بعدَ مُحاولاتٍ كثيرة!
- (٣) أول اختراع قام به إديسون كان في سنة ١٨٧٩ يوم ٢١ أكتوبر!
- (٤) لم يَتِمَّ استخدام خُيُوطِ الخيزران إلّا بعدَ عِدَّةِ أَشْهُرٍ من اختراع اللّمْبة!

■ ■ ■ عَيْنِ الْخَطَأِ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ: (٧٨ و ٧٩)

٧٨- عَيْنِ الْخَطَأِ فِي التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ أَوْ المَحَلِّ الإِعْرَابِيِّ:

- (١) حَصَلَ: فعلٌ ماضٍ - للغائب - مجرّد ثلاثيٌّ و مصدره «الحُصُول» - لازم - معلوم / فعل و مع فاعله جملةٌ فعليةٌ
- (٢) أَهَمَّ: اسم - مفرد - مذكّر - اسم التفضيل - معرب / مجرور بحرفٍ جارٍ - مِنْ أَهَمِّ: جارٌّ و مجرور
- (٣) كان: فعل ماضٍ - للغائب - مجرّد ثلاثيٌّ - لازم - معلوم / فعلٌ ناقصٌ و خبره «مصباحاً»
- (٤) أَشْهُرٍ: اسم - جمعٌ تكسيري (مفردهُ «شَهر») و هو مذكّر - نكرة - معرب / مضافٌ إليه و مجرور بالكسرة

٧٩- عَيْنِ الْخَطَأِ فِي التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ أَوْ المَحَلِّ الإِعْرَابِيِّ:

- (١) شَهِدَ: فعلٌ ماضٍ - للغائب - مجرّد ثلاثيٌّ - متعدّد - معلوم / فعلٌ و فاعله «العالم» و الجملة فعليةٌ
- (٢) قِيَامَ: اسم - مفرد - مذكّر - معرب / مفعول و منصوب بالفتحة و هو مضافٌ إلى توماس
- (٣) غَيَّرَت: فعلٌ ماضٍ - للغائبة - مزيدٌ ثلاثيٌّ بزيادة حرفٍ واحدٍ مِنْ بابِ تفعيل - متعدّد - معلوم / فعل و مع فاعله جملةٌ فعليةٌ
- (٤) إنتاج: اسم - مفرد - مذكّر - مصدرٌ مزيدٌ مِنْ بابِ إفعال بزيادة حرفين «إ - ا» - معرب / فاعلٌ و مرفوع بالضمّة

■ عین المناسب في الجواب عن الأسئلة التالية: (٨٥-٨٠)

- ٨٠- عین الخطأ في ضبط الحركات:
- (١) اللَّحْمُ مَادَّةٌ حَمْرَاءُ مِنْ جِسْمِ الْحَيَوَانِ يَصْنَعُ النَّاسُ مِنْهُ أَطْعَمَةً!
 - (٢) كَانَ الرَّجُلُ الْعَالِمُ يَشْعُرُ بِالذَّنْبِ وَ بِخِيْبَةِ الْأَمَلِ مِنْ هَذَا الْعُنْوَانِ!
 - (٣) قَالَتِ الشَّيْمَاءُ لَهُمْ: أَنِّي لَأُحِبُّ النَّبِيَّ (ﷺ) مِنَ الرِّضَاعَةِ!
 - (٤) التَّقَى مَمَرٌ تَحْتَ الْأَرْضِ أَوْ فِي الْجَبَلِ، طَوْلُهُ أَكْثَرُ مِنْ عَرْضِهِ!
- ٨١- عین جملة قد جاءت في جواب كلمة «كَيْفَ»:
- (١) انزعجَ رَمِيْلُكَ الْمُتَمَازِ مِنْ كَلَامِكَ وَ تَرَكَ الْحَجَرَةَ مَحْزُونًا!
 - (٢) اسْتَعْمَلْتُ حِزَامَ الْأَمَانِ رَاضِيًا لِكَيْ أَنْقُذَ مِنَ الْخَطَرَاتِ الْمُخْتَلِفَةِ!
 - (٣) دَخَلْنَا الْمَسْجِدَ التَّارِيخِيَّ وَ نَحْنُ عَازِمُونَ عَلَى إِقَامَةِ الصَّلَاةِ!
 - (٤) نُسَجِّعُ فَرِيْقَ اسْتِقْلَالٍ مَحْبُوبًا وَ لَا نَسَبُ سَائِرَ الْمُتَفَرِّجِينَ!
- ٨٢- عین الخطأ بالنظر إلى حروف المشبهة بالفعل:
- (١) أَ تَعْلَمُ أَنَّ طَاقَ كَسْرِي فِي مَدَائِنِ أَحَدِ قُصُورِ الْمُلُوكِ السَّاسَانِيِّينَ قَبْلَ الْإِسْلَامِ !
 - (٢) كَانَتْ هَذِهِ الطَّالِبَةُ لَيْسَتْ قَادِرَةً عَلَى هَزِيمَةِ الشَّخْصِ الَّذِي يَعْتَمِدُ عَلَى نَفْسِهِ!
 - (٣) إِنَّ هَؤُلَاءِ النَّاجِحِينَ أَثَارُوا إِعْجَابَ الْآخَرِينَ فِي حَلِّ هَذِهِ الْمَسَائِلِ!
 - (٤) تَمَنَّى صَدِيقِي: لَعَلَّ طُلَّابَ الْمَدْرَسَةِ يَسْتَمْعُونَ إِلَى كَلَامِ مَعْلَمِ الْكِيمِيَا بِدَقَّةٍ!
- ٨٣- عین «راضية» يمكن أن يبين حالة اسم مرفوع:
- (١) خَيْرَ النَّبِيِّ (ﷺ) الْأَخْتِ بَيْنَ الْإِقَامَةِ أَوْ الْعُودَةِ إِلَى قَوْمِهَا رَاضِيَةً سَالِمَةً!
 - (٢) تَجْتَهِدُ الطَّالِبَةُ فِي أَدَاءِ وَاجِبَاتِهَا وَ تَسَاعِدُ أُمَّهَا رَاضِيَةً!
 - (٣) كَانَتْ زَمِيلَتِي رَاضِيَةً لِأَنَّهُ حَاولَتْ لِقَاءَ دُرُوسِهَا مَجْدَّةً!
 - (٤) رَأَيْنَا طَالِبَةً رَاضِيَةً تَسْتَمِرُّ فِي أَعْمَالِهَا لِأَهْدَافِهَا الْعَالِيَةِ!
- ٨٤- في أي عبارة ترى نفيًا كاملاً و تأكيداً معاً:
- (١) ﴿وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَبِيعُ فِيهِ وَ لَا خُلَّةٌ وَ لَا شَفَاعَةٌ﴾
 - (٢) نَعْلَمُ أَنَّ أَحَدًا مِمَّنَا مَا عَمِلَ عَمَلًا أَحَلَّ وَ لَا أَطِيبَ مِنَ الزَّرَاعَةِ!
 - (٣) ﴿... قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾
 - (٤) ﴿وَ مَا أَبْرَأَ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لِأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾
- ٨٥- عین الحال:
- (١) أَصْبَحَ تَاجِرُ الْمَوْتِ غَنِيًّا مِنْ خِلَالِ إِجْعَادِ طَرِيقٍ لِقَتْلِ الْمَزِيدِ مِنَ النَّاسِ!
 - (٢) إِنَّهُمَا يَغْرِسَانِ فُسَائِلَ كَثِيرَةً فِي بَدَايَةِ حَيَاتِهِمَا الْجَدِيدَةِ!
 - (٣) رَأَيْتُ أَصْدِقَاءَ مُشْفِقِينَ يَنْصَحُونَ زَمَلَانَهُمْ بِالتَّفَكُّرِ وَ الْاجْتِهَادِ!
 - (٤) رَأَى الْمَزَارِعُ الْأَشْجَارَ فِي مَزْرَعَتِهِ مُكْسَرَةً وَ طَلَبَ مِنِّي أَنْ أَسَاعِدَهُ لِجَمْعِهَا!

۸۶- کدام مورد می‌تواند پیرامون پژوهش در حوزه تاریخ شفاهی درست باشد؟

- (۱) پژوهشگر به صورت تصادفی با افرادی آشنا شده که در روز ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ برای زیارت به شهر قم رفته بودند و از نزدیک شاهد وقایع آن روز بوده‌اند. او با ضبط صوت به ثبت خاطرات آنها می‌پردازد.
- (۲) پژوهشگر برای نوشتن کتابی با موضوع «اصلاحات ارضی» برنامه‌ریزی می‌کند. برنامه او شامل مصاحبه با طراحان و مجریان این اصلاحات است.
- (۳) نویسنده کتابی به مصاحبه با افراد مختلف در رابطه با سبک زندگی مردم در زمانی که به آب آشامیدنی تصفیه شده دسترسی نداشتند، پرداخت و حاصل مصاحبه را بدون دخل و تصرف با عنوان تاریخ شفاهی به چاپ رساند.
- (۴) متخصصی در یک مؤسسه پژوهشی کار می‌کند و وظیفه دارد بعد از مصاحبه صوتی یا تصویری برنامه‌ریزی شده با افراد مختلف، نتایج را به صورت مکتوب و غیرمکتوب منتشر کند.

۸۷- کدام موارد درباره اوضاع سیاسی، اداری و اقتصادی ایران در عصر افشاریه و زندیه درست است؟

- (الف) بین ایران و عثمانی در هر دو دوره روابط پایدار و صلح‌آمیز برقرار بود.
- (ب) شیوه اداره ایالات و ولایات در دوره افشاریه و زندیه شبیه به هم بود.
- (ج) در هر دو دوره بعضی از کشورهای اروپایی برای برقراری روابط اقتصادی با ایران تلاش کردند.
- (د) ضعف و رکود شدید در بخش کشاورزی و تجارت، با اقدامات کریم‌خان برطرف شد و شهرهای ایران در مسیر تجارت داخلی و خارجی قرار گرفتند.

(۱) الف و ج (۲) ب و د (۳) الف و د (۴) ب و ج

۸۸- هر دو قسمت کدام گزینه در مورد وقایع مهم جهان در آستانه دوره معاصر نادرست است؟

- (۱) فرانسوی‌ها به گسترش فعالیت‌های استعماری خود در هند، عثمانی و آمریکا پرداختند - زمانی که نادرشاه در ایران مشغول جنگ بود، عثمانی در مسیر ضعف و زوال قرار گرفت.
- (۲) بعد از انقلاب باشکوه، انگلیسی‌ها توانستند بر اکثر مناطق آمریکای شمالی حکومت کنند - درآمد حاصل از استعمار در قرن هفدهم به شکل‌گیری انقلاب صنعتی کمک کرد.
- (۳) یکی از پیامدهای انقلاب صنعتی، آغاز استعمار کشورهای آسیایی و آفریقایی بود - پترکبیر در جهت توسعه طلبی سیاسی و نظامی در حوزه دریاهای بالتیک، سیاه و کاسپی اقدامات نظامی وسیعی انجام داد.
- (۴) مجلس در ستیز با پادشاه انگلستان، بعد از مرگ کرامول، پیروز شد. - همزمان با انقلاب فرانسه، ایالت‌های ساحل شرقی آمریکا بر ویرانه‌خانه و مزارع بومیان بنا شد.

۸۹- با توجه به اختیارات و مسئولیت‌های تعریف شده برای صدراعظم در دوره قاجار، کدام یک از موارد زیر توسط یک صدراعظم قابل انجام نبود؟

- (۱) انتخاب والی ایالت فارس
 - (۲) اصلاح و تنظیم امور اداری و مالیاتی
 - (۳) برنامه‌ریزی و ترتیب دادن سفر شاه به کشورهای دیگر (۴) ترغیب شاه به دادن امتیاز رویت به انگلیسی‌ها
- ۹۰- کدام موارد درباره روابط ایران با کشورهای اروپایی در عهد قاجار، درست است؟

- (الف) روابط ایران با فرانسه تحت تأثیر سیاست‌های توسعه طلبانه این کشور در اروپا و جهان بود.
- (ب) این کشورها در عهدنامه ترکمانچای حق مصونیت قضایی اتباع خارجی (کاپیتولاسیون) را به دست آوردند.
- (ج) انگلستان محافظت از مرزهای هندوستان را در اولویت روابط خود با ایران قرار داده بود.
- (د) در دوران ناپلئون و پس از طی فراز و نشیب زیاد، روابط ایران و فرانسه در زمینه کاوش‌های باستان‌شناسی ادامه پیدا کرد.

(۱) الف و د (۲) ب و ج (۳) الف و ج (۴) ب و د

۹۱- در کدام گزینه روابط علی و معلولی بین دو گزاره به درستی برقرار است؟

- (۱) «کاهش ورود کالاهای صنعتی اروپا به ایران» → «جنگ‌های ناپلئون»
- (۲) «افزایش صادرات پنبه از ایران به روسیه» → «جنگ استقلال آمریکا»
- (۳) «کشت وسیع و تولید بیش از ۳۰ هزار تن پنبه» → «جنگ جهانی اول»
- (۴) «نابودی و ضعف مراکز قدیمی و پررونق صنایع دستی ایران» → «جنگ‌های ایران و روسیه»

۹۲- همه گزینه‌ها در مورد شرایط فرهنگی و هنری عصر قاجار درست هستند، به جز.....

- (۱) هنر تئاتر به سبک اروپایی به همت دانشجویان اعزامی به اروپا، در ایران گسترش یافت.
(۲) با ورود مظاهر تمدن جدید غربی مانند تلگراف، تلفن، پست و... سبک جدیدی از معماری به وجود آمد که به معماری کارت‌پستالی معروف شد.

(۳) نقاشی در عصر قاجار تحت تأثیر ارتباط با غرب دچار تحولی اساسی شد.

(۴) نخستین مدرسه‌های عصر قاجار به دست مسیونرهای اروپایی و آمریکایی تأسیس شد.

۹۳- چند گزینه در مورد نقش علما و روحانیون در جریان نهضت مشروطه درست است؟

- (الف) آیت‌الله مازندرانی و آیت‌الله خراسانی از روحانیون مقیم نجف بودند که از مشروطه حمایت کردند.
(ب) همراه با مهاجرت علما، مهاجرت عالمان سایر شهرها و مراکز ایالت‌ها به قم، نهضت مردمی به اوج خود رسید.
(ج) اصل دوم متمم قانون اساسی مورد تأیید علمای ایران و نجف بود.
(د) عشیره‌های شیعه عراق به رهبری آیت‌الله آخوند خراسانی به حمایت از مشروطه پرداختند.

(۱) دو (۲) یک (۳) چهار (۴) سه

۹۴- کدام گزینه در مورد اولین و دومین مجلس شورای ملی درست است؟

- (۱) اولین دوره مجلس شورای ملی با حضور نمایندگان تهران به تدوین قانون اساسی پرداخت و نمایندگان دومین دوره مجلس، متمم قانون اساسی را نوشتند.

(۲) در زمانی که اولین دوره مجلس شورای ملی برقرار بود، مشروطه‌خواهان اختلافات درونی نداشتند؛ ولی در زمان برقراری دومین دوره مجلس شورای ملی اختلاف شدیدی بین مشروطه‌خواهان در گرفت.

(۳) اصلاحات مالی مورد توجه نمایندگان اولین و دومین دوره مجلس شورای ملی قرار داشت.

(۴) تمام اصول مندرج در قانون اساسی که توسط نمایندگان به تصویب رسیده بود، در اولین دوره مجلس به اجرا درآمد.

۹۵- مورخی اقدام به مطالعه درباره «علل آغاز جنگ جهانی اول» کرده است. کدام مورد می‌تواند جزء علل ذکر شده توسط وی باشد؟

(۱) اقلیت‌های قومی و مذهبی در شبه‌جزیره بالکان

(۲) در تنگنا بودن آلمان از لحاظ وسعت خاک و منابع طبیعی

(۳) نفوذ آمریکا در کشورهای آمریکای جنوبی

(۴) تبدیل شدن آلمان به یکی از پیشروترین کشورهای اروپایی در زمینه صنعت

۹۶- کدام گزینه به درستی روند اشغال نظامی ایران در جنگ جهانی اول را بیان می‌کند؟

(۱) امضای قرارداد ۱۹۱۵ قبل از تشکیل پلیس جنوب و بعد از درگیری عثمانی با نیروهای متفقین اتفاق افتاد.

(۲) تأسیس دولت موقت بعد از نزدیک شدن ارتش روسیه به تهران و همزمان با امضای قرارداد ۱۹۱۵ اتفاق افتاد.

(۳) تشکیل پلیس جنوب همزمان با اشغال نیمه شمالی ایران توسط روسیه و قبل از امضای قرارداد ۱۹۱۵ روی داد.

(۴) فروپاشی دولت موقت بعد از شکست عثمانی از متفقین و به دنبال نزدیک شدن ارتش روسیه به تهران به وقوع پیوست.

۹۷- به ترتیب درست یا نادرست بودن عبارتهای زیر در کدام گزینه آمده است؟

(الف) قرارداد ۱۹۰۷ قبل از وقوع جنگ جهانی اول و قرارداد ۱۹۱۵ بعد از شروع جنگ جهانی اول بسته شد.

(ب) بعد از اینکه آیت‌الله آخوند خراسانی به طرز مشکوکی از دنیا رفت، روس‌ها مرقد امام هشتم (علیه السلام) را به توپ بستند و انگلیسی‌ها قوایی از هندوستان وارد جنوب کردند و پلیس جنوب را تشکیل دادند.

(ج) به توپ بستن مجلس با تشویق سفارت روسیه و توسط لیاخوف روسی برای اولین بار مجلس را تعطیل کرد و جنگ جهانی اول و اشغال ایران نیز برای مرتبه دوم باعث تعطیلی مجلس و تضعیف بیشتر نظام مشروطه شد.

(۱) درست - نادرست - درست (۲) نادرست - درست - درست

(۳) نادرست - درست - نادرست (۴) درست - نادرست - نادرست

۹۸- در پژوهشی با عنوان «مقایسهٔ اوضاع سیاسی، اداری و اقتصادی ایران در عصر افشاریه، زندیه و قاجاریه»، موارد زیر مکتوب شده‌اند. کدام یک از این موارد کاملاً قابل تأیید هستند؟

(۱) در دورهٔ زندیه گشایشی در روابط تجاری ایران و فرانسه صورت نگرفت و این شرایط تا پایان دوران قاجاریه نیز همچنان ادامه داشت.

(۲) ارتش ایلیاتی دورهٔ نادرشاه، کارآمدی خود را در جنگ‌ها و برقراری امنیت به اثبات رساند؛ ولی در دورهٔ قاجار و در جنگ با ارتش‌های اروپایی ناکارآمد بوده و تنها به عنوان نیروی شخصی شاه و خاندان سلطنت و دفع شورش‌ها و اعتراضات داخلی عمل می‌کرد.

(۳) اختیارات و قدرت شاه در دوران قاجاریه، تا پیش از مشروطه، همانند دورهٔ نادرشاه بود. عزل و نصب مقام‌های حکومتی و اعلام جنگ یا صلح از اختیارات اساسی او به شمار می‌رفت.

(۴) نظام اداری ایران در دوران افشاریه و زندیه اعتبار و قوت خود را از دست داد، ولی در اواسط دورهٔ قاجار نظام اداری ایران در مواجهه با تمدن غربی دچار دگرگونی اساسی شد.

جغرافیا

۹۹- کدام گزینه به ترتیب در مورد هستهٔ اولیه درست و در مورد مقر نادرست است؟

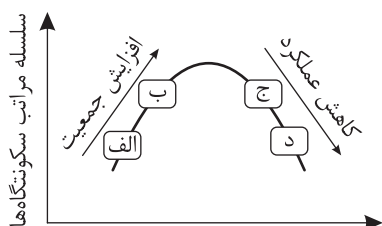
(۱) مکانی که مردم برحسب نیاز، آن را برای زندگی انتخاب کرده و به اشغال درآورده‌اند - مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین است.

(۲) مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین است - وضعیت یک سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود و نیز جایگاه آن در سطح ناحیه

(۳) مکانی که مردم برحسب نیاز، آن را برای زندگی انتخاب کرده و به اشغال درآورده‌اند - وضعیت یک سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود و نیز جایگاه آن در سطح ناحیه

(۴) وضعیت یک سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود و نیز جایگاه آن در سطح ناحیه - مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین است.

۱۰۰- کدام عبارت مطابق با تصویر زیر، به مفاهیم درستی اشاره دارد؟

(۱) اگر «الف» جمعیت سکونتگاه باشد، «ج» عملکرد آن را نشان می‌دهد.

(۲) اگر «ب» جمعیت سکونتگاه باشد، «د» عملکرد آن را نشان می‌دهد.

(۳) اگر «د» عملکرد سکونتگاه باشد، «ب» جمعیت سکونتگاه را نشان می‌دهد.

(۴) اگر «ج» عملکرد سکونتگاه باشد، «ب» جمعیت سکونتگاه را نشان می‌دهد.

۱۰۱- با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

(الف) بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه

(ب) شکل خطی و کریدوری یا خوشه‌ای و کپکشان‌ی داشتن

(ج) تمرکز صنایع دانش‌بنیان و مؤسسات مالی و پولی

(د) کلان‌شهر نامیده شدن در برخی از کشورها

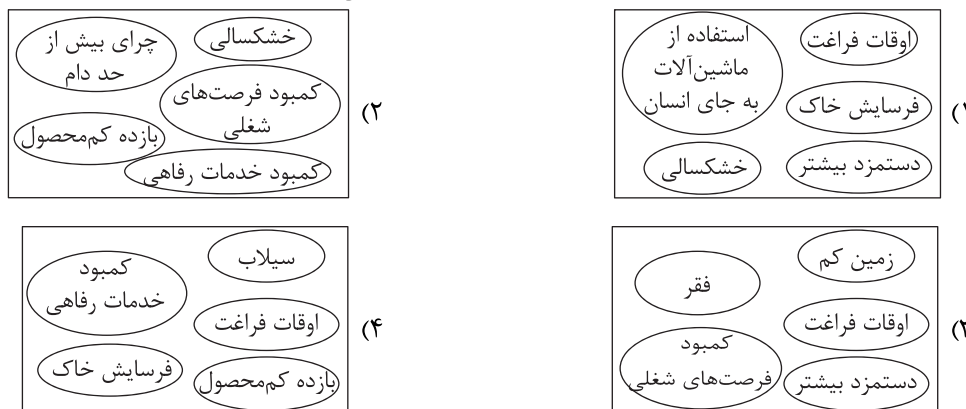
(۱) الف → مغایر با ب → مطابق با ج / ج → مطابق با د → مغایر با الف

(۲) ج → مغایر با ب → مطابق با الف / الف → مطابق با د → مغایر با ج

(۳) ج → مغایر با ب → مطابق با الف / الف → مطابق با د → مغایر با الف

(۴) الف → مغایر با ب → مطابق با ج / ج → مطابق با د → مغایر با ج

۱۰۲- عوامل دافعه در مهاجرت روستاییان به شهرها در کدام گزینه به درستی آورده شده است؟

۱۰۳- در عبارات داده شده، به چند مورد از مسائل و نیازهای امروزی شهرها اشاره شده است؟

«محمد که از روستاهای اطراف زنجان به تهران آمده است، در پارک لاله بساط بلال فروشی در کنار آب‌نمای این پارک دارد. او هر روز صبح با مترو به اینجا می‌آید و از اینکه در بعضی از ایستگاه‌ها و فروشگاه‌ها Wi-Fi رایگان وجود دارد، راضی می‌باشد، اما گله‌مند است که بعضی از مسافران با راه رفتن و دویدن بر روی پله‌های برقی مترو موجب خرابی آنها می‌شوند.»

۴ (۱) ۳ (۲) ۲ (۳) ۵ (۴)

۱۰۴- کدام یک از عبارات‌های داده شده، در مورد کاربری زمین درست است؟

الف) سرانه استاندارد و قابل قبول برای هر نوع کاربری در نواحی مختلف، متفاوت است.

ب) مطالعه کاربری زمین به برنامه‌ریزان کمک می‌کند میزان وسعت هر کاربری یا عملکرد را نسبت به جمعیت کل شهر محاسبه کنند.

ج) در نقشه‌های کاربری زمین، پراکندگی انواع عملکردهای شهر نمایش داده می‌شود.

د) برنامه‌ریزان قبل از مطالعه و شناسایی کاربری‌های موجود در شهر، محدودیت‌ها را می‌شناسد و به گونه‌ای برنامه‌ریزی می‌کنند که از فضاهای شهر به طور مناسب و متعادل استفاده شود.

۱ الف و د ۲ ب و ج ۳ الف و ج ۴ ب و د

۱۰۵- مهم‌ترین اقداماتی که تاکنون در جهت حل مشکلات اقتصادی روستا صورت گرفته است، در کدام گزینه به درستی آورده شده است؟

الف) اصلاحات ارضی

ب) توسعه صنایع بزرگ روستایی

ج) توسعه خدمات گردشگری

د) گسترش تجهیزات و خدمات روستایی

۱ الف و د ۲ ب و ج ۳ ب و د ۴ الف و ج

۱۰۶- کدام گزینه پاسخ درست عبارات‌های داده شده را به ترتیب بیان می‌کند؟

● مهم‌ترین عامل توسعه روستایی در گذشته

● هدف جهاد سازندگی

● هدف پدیدآمدن شوراهای اسلامی شهر و روستا

● برنامه‌های عمومی و کلی‌تر در سطح کشور و منطقه

۱) فعال کردن اقتصاد روستا - تأمین مسکن محرومان در روستا - نظارت بر کار نهادهای مدیریت - طرح‌های هادی روستایی

۲) توسعه کشاورزی - رسیدگی به مناطق محروم و استقلال کشور - جلب همکاری و مشارکت مردم در مدیریت شهرها و

روستاها - آمایش سرزمین

۳) فعال کردن اقتصاد روستا - رسیدگی به مناطق محروم و استقلال کشور - نظارت بر کار نهادهای مدیریت - آمایش سرزمین

۴) توسعه کشاورزی - تأمین مسکن محرومان در روستا - جلب همکاری و مشارکت مردم در مدیریت شهرها و روستاها -

طرح‌های هادی روستایی

۱۰۷- در سامانه اطلاعات جغرافیایی، داده‌های مربوط به پدیده‌های دنیای واقعی را می‌توان

۱) با توجه به اهداف و نیاز کاربر پردازش و تجزیه و تحلیل فضایی و مدل‌سازی کرد.

۲) براساس اهداف و نوع ویژگی‌های موردنظر در قالب لایه‌هایی جداگانه طبقه‌بندی و ترکیب کرد.

۳) با توجه به اهداف و نیاز کاربر، در قالب یک لایه واحد و مشترک طبقه‌بندی و ترکیب کرد.

۴) براساس اهداف و نوع ویژگی‌های موردنظر پردازش و تجزیه و تحلیل فضایی و مدل‌سازی کرد.

۱۰۸- در روند تولید قطار، لوکوموتیوهای به تدریج جای خود را به لوکوموتیوهای دادند و ماهیت حمل و نقل اساساً است و اولین قطار پرسرعت الکتریکی در به حرکت درآمد.

(۱) دیزلی - الکتریکی - اقتصادی - چین

(۲) بخاری - الکتریکی - جغرافیایی - چین

(۳) دیزلی - الکتریکی - اقتصادی - ژاپن

(۴) بخاری - دیزلی - جغرافیایی - ژاپن

۱۰۹- کدام شکل براساس اطلاعات داده شده، به درستی ترسیم شده است؟

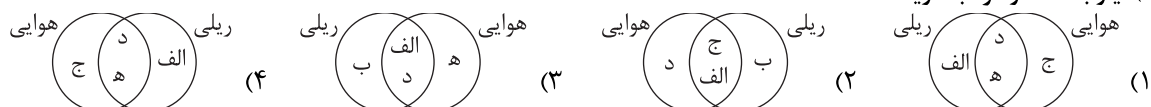
(الف) امنیت زیاد

(ب) نیاز به زمین های هموار

(ج) مصرف سوخت زیاد

(د) هزینه زیاد خرید و تولید وسایل حمل و نقل

(ه) نیاز به دقت و مراقبت زیاد

۱۱۰- کدام گزینه به ترتیب در مورد عبارت های داده شده، به درستی تدوین شده است؟

● این شیوه حمل و نقل کمتر به محیط زیست آسیب می رساند.

● این بندر ایران پرترددترین بندر مسافری محسوب می شود.

● دومین تحول در حمل و نقل دریایی است.

● تنها خط برقی راه آهن ایران است.

(۱) لوله ای، شهید حقانی، تولید کشتی های کانتینربر، جلفا - تبریز

(۲) هوایی، قشم، تولید کشتی های رو - رو، تهران - مشهد

(۳) هوایی، شهید حقانی، تولید کشتی های رو - رو، جلفا - تبریز

(۴) لوله ای، قشم، تولید کشتی های کانتینربر، تهران - مشهد

فلسفه و منطق

۱۱۱- نوع کدام حمل از نظر نیازمندی یا بی نیازی به دلیل متفاوت است؟

(۱) مثلث ۱۸۰ درجه است.

(۲) انسان راست قامت است.

(۳) کره زمین دارای آب است.

(۴) تصور نوعی علم است.

۱۱۲- کدام گزینه درست است؟

(۱) برای درک و شناخت رابطه وجود و ماهیت، در اولین قدم باید بتوانیم مغایرت این دو مفهوم را اثبات کنیم.

(۲) قبول اصل واقعیت مستقل از ذهن زمانی ممکن است که بتوانیم دو مفهوم وجود و ماهیت را درک کنیم.

(۳) برای تمایز قائل شدن میان حقایق موجود، صرفاً به ماهیت آنها توجه می کنیم و نه وجود و هستی آنها.

(۴) باور به وجود یک سری نیاز مادی و غیرمادی در انسان، نتیجه پذیرش اصل مغایرت وجود و ماهیت است.

۱۱۳- کدام گزینه درباره وجود و ماهیت درست است؟

(۱) با مشاهدۀ آنکه ماهیت هایی را می شناسیم که وجود ندارند، مغایرت وجود و ماهیت اثبات می شود.

(۲) یکی از وظایف فیلسوفان تلاش برای تمایز و جداسازی وجود و ماهیت هر واقعیتی در دنیای خارج است.

(۳) با توجه به آنکه فیلسوفان اشیاء را واحد می دانند، آنها باوری به وجود اجزای تشکیل دهنده اشیاء ندارند.

(۴) با فرض عینیت وجود ماهیت، باز هم می توانیم با توجه به ویژگی های خاص هر چیزی، آنها را با هم تمایز دهیم.

۱۱۴- نوع کدام حمل از نظر نسبت های سه گانه متفاوت است؟

(۱) انسان دانشمند است.

(۲) خفاش پرنده است.

(۳) تفکر تعریف کردن است.

(۴) شکل دایره است.

۱۱۵- اگر مفهومی را در ذهن فرض کنیم و سپس مشاهده کنیم که از ابتدا تا الان ایجاد نشده است و همچنین هیچ گاه نیز در آینده امکان

ایجاد شدن نداشته باشد، کدام گزینه قابل قبول است؟

(۱) این مفهوم حتماً از نظر ذاتی، ممتنع الوجود بالذات است هیچ گاه نیز توانایی به وجود آمدن را نخواهد داشت.

(۲) شاید این مفهوم یک ممکن الوجود باشد که با توجه به عدم ایجاد شدن همیشگی علتش، هیچ گاه ایجاد نمی شود.

(۳) با توجه به فرض سؤال که این مفهوم هیچ گاه ایجاد نخواهد شد، لزوماً ذات این مفهوم با وجود، رابطه امتناعی خواهد داشت.

(۴) با توجه به عدم وجود علتش، ذات امکانی آن مفهوم به امتناعی تغییر خواهد کرد و از نظر وجودی هم ممتنع الوجود بالغیر است.

۱۱۶- کدام تصور ممکن الوجود است؟

- (۱) انسان غیر حیوان (۲) عدد بی نهایت (۳) واقعیت غیر ضروری (۴) انسان هزارپا

۱۱۷- دیدگاه خاص هیوم نسبت به سایر تجربه گرایان درباره رابطه علیت چه بود؟

- (۱) اگر علیت را نتوان تجربه کرد، نمی توان آن را پذیرفت. (۲) علیت را هرگز ندیده ایم، لذا نمی توانیم آن را بپذیریم.
(۳) علیت را بدون تحلیل عقلی نمی توان اثبات کرد. (۴) اصل علیت در جهان خارج رخ می دهد.

۱۱۸- کدام گزینه نشان دهنده وجوب علی و معلولی است؟

- (۱) طبق احکام الهی هر شخص مکلف باید ۱۷ رکعت نماز در طول روز به جا آورد.
(۲) برای انجام بهتر کارها باید صداقت داشته باشیم.
(۳) وقتی شعله گاز روشن است و مواد غذایی هم داخل قابلمه روی شعله است، باید غذا پخته شود.
(۴) باید احترام والدین خود را حفظ کنیم.

۱۱۹- کدام گزینه دیدگاه تجربه گرایان درباره اصل سنخیت است؟

- (۱) برخلاف اصل علیت، آن را اصلی عقلی می دانند که با توجه به قبول علیت، نظم میان علت و معلول را قبول دارند.
(۲) با استفاده از حس و تجربه توانستند سنخیت را اثبات کنند و بگویند این رابطه یک رابطه همیشگی میان تمام علت و معلول ها است.

- (۳) این اصل را تعمیم پذیر نمی دانند یعنی صرفاً برای علت و معلول هایی که تجربه کرده اند، امکان وجود نظم وجودی را قبول کرده اند.
(۴) این اصل را قبول ندارند زیرا براساس توالی های مکرر موجود در طبیعت، صرفاً علیت آنها را متوجه می شویم و نظمی قابل مشاهده نیست.

۱۲۰- کدام گزینه درباره دیدگاه مسلمانان درباره درک و مشاء اصل علیت درست است؟

- (۱) آنها برخلاف دکارت، علیت را فطری نمی دانند هر چند که با توجه به یک اصل بدیهی، توانستند اثبات کنند که هر معلولی، دارای علت است.
(۲) آنها همانند هیوم می گویند که این اصل یک اصل غیر تجربی است اما برخلاف هیوم، فلاسفه مسلمان مادرزاد اصل علیت را پذیرفته اند.

- (۳) مسیر آنها کاملاً شبیه به دکارت است زیرا هم علیت را عقلی می دانند و همچنین خلق انسان را با حضور علیت پذیرفته اند.
(۴) برخلاف نگاه معرفت شناسی شان، در برخورد با ادراک علیت را مسیری برخلاف دکارت، اصل علیت را اثبات عقلی می کنند.

۱۲۱- اگر فردی به اشتباه علت تامه یک معلول را، علت ناقصه فرض کند، چه اتفاقی رخ می دهد؟

- (۱) نتیجه باور این فرد آن خواهد بود که اصل وجوب علی و معلولی، انکار خواهد شد و اصلی همیشگی نخواهد بود.
(۲) این فرد دیگر نمی تواند رخ دادن هیچ معلولی را با فرض وجود علتش فرض کند و نتیجه آن عدم تبیین پیوستگی در هستی است.

- (۳) تصور خواهد کرد که اصل علیت نقض شده است، زیرا در هر صورت در اینجا، معلول ایجاد خواهد شد زیرا علت تامه برای ایجاد معلول کافی است.

- (۴) با توجه به ایجاد شدن معلول از علت تامه، اصل وجوب و اصل سنخیت توأماً مورد تردید قرار خواهد گرفت زیرا علت تامه معلول را تنها ایجاد می کند.

۱۲۲- کدام گزینه درباره معنای سوم اتفاق نادرست است؟

- (۱) افراد خدا باور که وجود غایت را هم قبول کرده اند، این معنای اتفاق را نپذیرفته اند.
(۲) گروهی که خدا ناباور و غایت ناباور هستند، به نوعی اتفاق در معنای سوم را پذیرفته اند.
(۳) اندیشمندان خدا باوری که غایت مندی حوادث جهان را انکار می کنند، این معنا را انکار کردند.
(۴) گروه خدا ناباوری که وجود غایت و هدف را قبول ندارند، معنای سوم اتفاق را به صورت کامل قبول کردند.

۱۲۳- کدام حادثه می تواند موافق با معنای اول اتفاق باشد؟

- (۱) تکامل زیستی (۲) انفجار مه بانگ (۳) حادثه پیش بینی نشده (۴) دیدگاه دموکریتوس

۱۲۴- کدام توصیف افلاطون از خدا در معنای انکار معنای سوم اتفاق است؟

- (۱) از میان نمی رود. (۲) پیوسته ثابت است. (۳) با تفکر می توان به او رسید. (۴) کار او حکمیانه می باشد.

۱۲۵- کدام گزینه دربارهٔ برهان درجات کمال درست است؟

- (۱) با نگاه به خوب، می‌توان خوب‌تر و در نتیجه خوب‌ترین را تشخیص داد.
- (۲) مقدمهٔ دوم این برهان، بیان دارد که یک خوب‌ترین در هستی وجود دارد.
- (۳) با فرض وجود خوب‌تر، ضرورتاً وجود خوب و خوب‌ترین موردقبول واقع می‌شود.
- (۴) با وجود خوب‌ترین، خوب و خوب‌تر با یکدیگر مقایسه می‌شوند و درجات کسب می‌کنند.

۱۲۶- کدام گزینه درست است؟

- (۱) هیچ فیلسوف تجربه‌گرایی به دلیل عدم توانایی برهان نظم در اثبات خدا، آن را قبول نداشتند.
- (۲) کانت با اثبات وجود وجدان اخلاقی در ذات انسان، راه را برای اثبات عقلی ضرورت وجود خداوند همراه ساخت.
- (۳) از منظر کانت قبول وجود یک نفس غیرمادی در وجود انسان، پشتوانه‌ای برای باور به وجود یک جهان غیرمادی است.
- (۴) هیوم به درستی معتقد بود که برهان نظم از تجربه گرفته شده است اما این برهان اثبات‌کنندهٔ ویژگی‌های خداوند نیست.

۱۲۷- کدام گزینه دربارهٔ معناداری زندگی در دورهٔ جدید اروپا از نظر فیلسوفان خدا‌باور درست است؟

- (۱) تفاوت فیلسوفان قرن ۲۰ - ۲۱ با فیلسوفان قرن ۱۹ آن بود که آنها در بحث اثبات خدا، دیگر دست به هیچ نوع استدلالی نزدند و صرفاً از فایدهٔ این باور صحبت کردند.
- (۲) کرکگور ایمان و باور را امری غیرانتسابی می‌داند که با انتخاب انسان مؤمن توسط خدا، این ویژگی به او اعطا می‌شود و زندگی‌اش نورانی و بامعنا خواهد شد.
- (۳) کاتینگهام نتیجهٔ اثبات خداوند را آن می‌دانست که زندگی انسان‌ها در یک بستر ارزشمند قرار می‌گیرد که نتیجهٔ آن پیدا کردن یک پناهگاه قابل اعتماد است.
- (۴) ویلیام جیمز با عدم اثبات وجود خدا، صرفاً بیان داشت که تجربه‌های شخصی و درونی هر فرد در طول زندگی، به او نشان خواهد داد که یک خدایی وجود دارد.

۱۲۸- کدام گزینه درست است؟

- (۱) فیلسوف مسلمان نمی‌تواند در فلسفه دربارهٔ وجود خدا و اثبات عقلی آن صحبتی کند.
- (۲) زمانی می‌توان یک بحث را فلسفی دانست که فیلسوف از دین خود عبور کرده باشد.
- (۳) رسیدن به شناخت عقلی دربارهٔ خدا، یعنی عبور از هر دین و آیینی که فرد دارد.
- (۴) هر فیلسوفی به هنگام اثبات عقلی هر بحثی، می‌تواند باوری از ابتدا داشته باشد.

۱۲۹- کدام گزینه در برهان ابن‌سینا مورد استفاده قرار نگرفته است؟

- (۱) موجودات همگی ممکن‌الوجود هستند.
- (۲) تسلسل علل نامتناهی امری باطل و غیرممکن است.
- (۳) ممکن‌الوجود نیازمند واجب‌الوجود بالذات می‌باشد.
- (۴) خروج از حالت امکانی به معنی ایجاد شدن یک واقعیت است.

۱۳۰- کدام گزاره در مورد برهان ملاصدرا نادرست است؟

- (۱) در مقدمهٔ اول برهان او، به اصل واقعیت توجه شده است.
- (۲) او تلاش کرد برهان خداشناسی ابن‌سینا را ارتقا و اصلاح نماید.
- (۳) نیازمندی موجودات به وجود غیرنیازمند، نتیجهٔ نهایی برهان او است.
- (۴) او برخلاف ابن‌سینا، وابستگی کل هستی را در همهٔ اوصاف و ویژگی‌ها می‌دانست.

مرکز سنجش آموزش مدارس برتر

آزمون شماره ۸
۲۵ دی ۱۴۰۴

پاسخنامه انسانی

ردیف	نام درس	سرگروه	گروه طراحی و بازنگری (به ترتیب حروف الفبا)	ویراستاران
۱	ریاضی و آمار	مهران موحدی	داود بوالحسنی – وحید رباعی امیر زراندوز – عباس سعیدی	محمد منتظران – ابوالفضل فروغی
۲	علوم و فنون ادبی	حنیف افخمی	حنیف افخمی – احمد بهزادی – داود تالشی بهروز ثروتی – مصطفی داداشی	محمد کاووسی – مهتاب بیشه
۳	جامعه‌شناسی	بهزاد اندرز	بهزاد اندرز – هانی رکن‌الدینی – شیما کریمی	احسان اسدی – مهتاب بیشه
۴	زبان عربی	محسن آهوپی	حسن اسدی – عرفان جالیزی امینه کارآمد – خالد مشیرپناهی	مبینا بهرامی – حسن اسدی
۵	تاریخ	معین‌الدین تقی‌زاده	معین‌الدین تقی‌زاده – سمیه طباطبایی	محمود کاظمی – احسان اسدی
۶	جغرافیا	بهروز یحیی		احسان اسدی – نگار کاتبی
۷	فلسفه و منطق	محمد تفقیدی	محمد تفقیدی – اکرم یاسری	احسان اسدی – فاطمه نیک‌محتشم

واحد فنی (به ترتیب حروف الفبا)
زهرا احدی - امیرعلی الماسی - مبینا بهرامی - مهرداد شمسی - راضیه صالحی - انسیه مرزبان

برای اطلاع از اخبار مرکز سنجش آموزش مدارس برتر، به کانال تلگرام @taraaznet مراجعه نمایید.

$$3) B \cap C = \{(3, 3)\}$$

$$4) C \cap D = \{(3, 2)\}$$

تنها گزینه‌ای که اشتراک دو مجموعه آن تهی است، گزینه ۱ است.

(ریاضی و آمار دوازدهم، صفحه ۱۹)

۶. گزینه ۳ صحیح است.

زیرمجموعه‌ها ۵ عضوی است. ۳ حالت در نظر می‌گیریم:

الف) عضو ۱ را داشته باشد و اعضای ۲، ۹، ۱۰ را نداشته باشد:

$$\{ \textcircled{1} \textcircled{} \textcircled{} \textcircled{} \textcircled{} \} : \binom{6}{4} = 15$$

۴ عضو باید از ۶ عضو انتخاب شود.

ب) عضو ۲ را داشته باشد و اعضای ۱، ۹، ۱۰ را نداشته باشد:

$$\{ \textcircled{2} \textcircled{} \textcircled{} \textcircled{} \textcircled{} \} : \binom{6}{4} = 15$$

۴ عضو باید از ۶ عضو انتخاب شود.

ج) عضو ۱ و ۲ را داشته باشد و اعضای ۹، ۱۰ را نداشته باشد:

$$\{ \textcircled{1} \textcircled{2} \textcircled{} \textcircled{} \textcircled{} \} : \binom{6}{3} = 20$$

۳ عضو باید از ۶ عضو انتخاب شود.

پس تعداد حالات مطلوب برابر است با:

$$15 + 15 + 20 = 50$$

(ریاضی و آمار دوازدهم، صفحه ۹)

۷. گزینه ۲ صحیح است.

برای اینکه فقط فصل تولد ۲ نفر آنها یکسان باشد، آنها را به صورت $\{\bullet\bullet\circ\}$ در نظر می‌گیریم. مثلاً برای فصل بهار حالات مطلوب به صورت

$\{\text{غیربهار، بهار، بهار}\}$ ، $\{\text{بهار، غیربهار، بهار}\}$ و $\{\text{بهار، بهار، غیربهار}\}$

$$\frac{3 \times 1 \times 1}{4 \times 4 \times 4} = \frac{3}{64} \quad \frac{1 \times 3 \times 1}{4 \times 4 \times 4} = \frac{3}{64} \quad \frac{1 \times 1 \times 3}{4 \times 4 \times 4} = \frac{3}{64}$$

می‌باشد که احتمال آن برابر است با:

$$\frac{3}{64} + \frac{3}{64} + \frac{3}{64} = \frac{9}{64}$$

با توجه به اینکه همین عملیات را می‌توانیم برای فصل‌های دیگر هم انجام دهیم، پس جواب نهایی برابر است با:

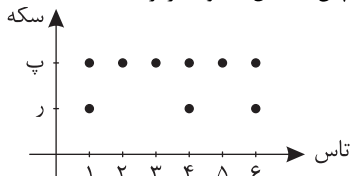
$$\frac{9}{64} + \frac{9}{64} + \frac{9}{64} + \frac{9}{64} = \frac{9}{64} \times 4 = \frac{9}{16}$$

(ریاضی و آمار دوازدهم، صفحه ۲۱)

۸. گزینه ۳ صحیح است.

با توجه به لفظ «یا» در صورت سؤال نقطای که تاس غیراول یا سکه پشت ظاهر می‌شود را مشخص کرده‌ایم که تعدادشان ۹ تاست. از

طرفی ۱۲ = 2×6 پس احتمال مطلوب برابر است با:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{9}{12} = \frac{3}{4}$$

دقت کنید ۱ عددی غیراول است.

(ریاضی و آمار دوازدهم، صفحه ۱۵)

۹. گزینه ۳ صحیح است.

امیررضا و امیرعباس و دوستان را X_1 ، X_2 و X_3 در نظر می‌گیریم:

ریاضی و آمار

۱. گزینه ۳ صحیح است.

تعداد حالات سفر از شهر A به E را با توجه به شکل تعیین می‌کنیم و با استفاده از اصل ضرب و جمع تعداد کل راه‌های رسیدن به شهر E از مبدأ A را حساب می‌کنیم:

$$1) A \xrightarrow{2} B \xrightarrow{1} D \xrightarrow{1} E \Rightarrow \text{تعداد مسیر} = 2 \times 1 \times 1 = 2$$

$$2) A \xrightarrow{1} D \xrightarrow{1} E \Rightarrow \text{تعداد مسیر} = 1 \times 1 = 1$$

$$3) A \xrightarrow{3} C \xrightarrow{2} E \Rightarrow \text{تعداد مسیر} = 3 \times 2 = 6$$

$$4) A \xrightarrow{2} B \xrightarrow{1} C \xrightarrow{2} E \Rightarrow \text{تعداد مسیر} = 2 \times 1 \times 2 = 4$$

$$\xrightarrow{\text{اصل جمع}} \text{تعداد کل} = 2 + 1 + 6 + 4 = 13$$

(ریاضی و آمار دوازدهم، صفحه ۱۰)

۲. گزینه ۲ صحیح است.

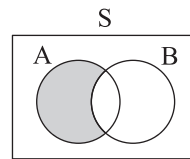
با استفاده از اصل ضرب داریم:

$$\text{تعداد اعداد چهاررقمی} = \frac{8}{1000} \times \frac{7}{100} \times \frac{6}{10} \times \frac{5}{10} = \frac{8 \times 7 \times 6 \times 5}{10000} = \frac{1680}{10000}$$

(ریاضی و آمار دوازدهم، صفحه ۸)

۳. گزینه ۳ صحیح است.

با توجه به تعریف تفاضل دو مجموعه، داریم:

$$A - B = \{x \in S \mid x \in A \wedge x \notin B\}$$

(ریاضی و آمار دوازدهم، صفحه ۱۶)

۴. گزینه ۴ صحیح است.

تعداد فضای نمونه انتخاب ۴ خودکار از ۱۲ خودکار برابر است با:

$$n(S) = \binom{12}{4} = \frac{12!}{4! \times 8!} = \frac{12 \times 11 \times 10 \times 9 \times 8!}{4! \times 8!} = 495$$

پیشامد آبی نبودن هر چهار خودکار را A در نظر می‌گیریم و با استفاده از قانون احتمال متمم، $P(A')$ را محاسبه کرده و داریم:

$$P(A) = 1 - P(A') = 1 - \frac{\binom{5}{4}}{495} = 1 - \frac{5}{495} = 1 - \frac{1}{99} = \frac{98}{99}$$

(ریاضی و آمار دوازدهم، صفحه ۲۳)

۵. گزینه ۱ صحیح است.

با توجه به فضای نمونه پرتاب دو تاس هر کدام از پیشامدها را با اعضای خود می‌نویسیم:

$$A = \{(1, 3), (3, 1), (2, 2)\}$$

$$B = \{(2, 3), (2, 5), (3, 5), (3, 2), (5, 2), (5, 3), (2, 2), (3, 3), (5, 5)\}$$

$$C = \{(3, 3), (3, 6), (6, 3), (6, 6)\}$$

$$D = \{(1, 1), (2, 2), (3, 3), (4, 4), (5, 5), (6, 6)\}$$

حال با توجه به تعریف ناسازگار بودن دو مجموعه، اگر دو پیشامد (مجموعه) ناسازگار باشند هیچ اشتراکی نباید داشته باشند پس:

$$1) A \cap C = \{\}$$

$$2) A \cap D = \{(2, 2)\}$$

$$\sigma^2 = \frac{(5-9)^2 + (3-9)^2 + (11-9)^2 + (13-9)^2 + (9-9)^2}{7} = \frac{16 + 36 + 4 + 16 + 0 + 4 + 36}{7} = \frac{112}{7} = 16$$

$$\sigma = \sqrt{16} = 4$$

$$b = \bar{x} + \sigma = 9 + 4 = 13$$

(ریاضی و آمار دوازدهم، مشابه تمرین ۵ صفحه ۴۲)

۱۵. گزینه ۲ صحیح است.

دامنه گزینیه‌های ۱، ۳ و ۴ زیرمجموعه $\mathbb{R}$ و دامنه گزینیه ۲ زیرمجموعه $\mathbb{N}$ است. زیرا:

در تعیین دامنه تعریف توابعی که پاسخ آنها وابسته به بررسی مسئله در مرحله یا گام اول، دوم، ... و نام است از مجموعه اعداد طبیعی استفاده می‌کنیم.

(ریاضی و آمار دوازدهم، کار در کلاس صفحه ۴۸ و تمرین ۱ صفحه ۵۷)

۱۶. گزینه ۳ صحیح است.

$$n=1: a_1 = \frac{1}{1+a_1} = \frac{1}{1+1} = \frac{1}{2}$$

$$n=2: a_2 = \frac{1}{1+a_2} = \frac{1}{1+\frac{1}{2}} = \frac{2}{3}$$

$$\frac{a_2}{a_3} = \frac{\frac{2}{3}}{\frac{3}{4}} = \frac{2}{3} \times \frac{4}{3} = \frac{8}{9} = 0.888$$

(ریاضی و آمار دوازدهم، تمرین ۶ صفحه ۵۸)

۱۷. گزینه ۲ صحیح است.

$$a_{n+1} = (a_n)^2 - 2n \xrightarrow{n=1} a_2 = (a_1)^2 - 2(1) = 2^2 - 2 = 2$$

$$a_{n+1} = (a_n)^2 - 2n \xrightarrow{n=2} a_3 = (a_2)^2 - 2(2) = 2^2 - 4 = 0$$

$$b_n = 2^{n^2-3} \xrightarrow{n=2} b_2 = 2^{4-3} = 2^1 = 2$$

$$c_n = \sqrt{n+1} \xrightarrow{n=24} c_{24} = \sqrt{24+1} = \sqrt{25} = 5$$

$$\Rightarrow \frac{2a_3 - b_2}{c_{24}} = \frac{2(0) - 2}{2(5)} = \frac{-2}{10} = -0.2$$

(ریاضی و آمار دوازدهم، مشابه تمرین صفحه ۵۸)

۱۸. گزینه ۲ صحیح است.

از رابطه $a_{n+2} = a_{n+1} + a_n$ نتیجه می‌گیریم که مجموع هر دو جمله متوالی از دنباله، برابر می‌شود با جمله بعدی آنها لذا جمع ۲۳۳ و $2m+1$ برابر با ۶۱۰ می‌شود:

$$233 + 2m + 1 = 610 \Rightarrow 2m = 610 - 234 \Rightarrow 2m = 376$$

$$\Rightarrow m = 188$$

$$\Rightarrow \text{sign}(m - 200) = \text{sign}(188 - 200) = \text{sign}(-12) = -1$$

$$\Rightarrow \text{sign}(m - 200) - \frac{1}{2} = -\frac{3}{2}$$

(ریاضی و آمار دوازدهم، مشابه کار در کلاس صفحه ۵۶)

۱۹. گزینه ۴ صحیح است.

$$n=1: a_1 = 3a_1 + 1 = 3(17) + 1 = 52$$

$$n=2: a_2 = \frac{1}{3}a_2 = \frac{1}{3}(52) = 17$$

$$n=3: a_3 = 3a_3 + 1 = 3(26) + 1 = 79$$

$$a_4 - a_3 = 79 - 52 = 27$$

(ریاضی و آمار دوازدهم، تمرین ۸ صفحه ۵۹)

امیررضا فقط یک انتخاب دارد (باید در ایستگاه A پیاده شود) امیرعباس ۳ انتخاب دارد (یکی از ایستگاه‌های A و B و C)، x_1 ، ۴ انتخاب دارد (هیچ محدودیتی ندارد) x_2 و x_3 هم هیچ محدودیتی ندارند. در هر کدام از ۴ ایستگاه می‌توانند پیاده شوند پس طبق اصل ضرب داریم:

$$1 \times 3 \times 4 \times 4 \times 4 = 192$$

(ریاضی و آمار دوازدهم، صفحه ۴)

۱۰. گزینه ۲ صحیح است.

برای اینکه عدد ۳ رقمی مضرب ۵ باشد، باید یکان ۰ یا ۵ باشد. پس دو حالت در نظر می‌گیریم:

الف) رقم یکان صفر باشد:

$$\frac{1}{10} \text{ حالت}$$

دو رقم دیگر را باید از بین ارقام ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸ انتخاب کنیم و به یک حالت در جایگاه دهگان و صدگان قرار دهیم:

$$\binom{8}{2} \times 1 = 28$$

ب) رقم یکان ۵ باشد:

$$\frac{1}{10} \text{ حالت}$$

دو رقم دیگر را باید از ارقام ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸ انتخاب کنیم و به یک حالت در جایگاه دهگان و صدگان قرار دهیم. پس کل حالات برابر است با:

$$\binom{7}{2} \times 1 = 21 \Rightarrow 28 + 21 = 49$$

(ریاضی و آمار دوازدهم، صفحه ۶)

۱۱. گزینه ۲ صحیح است.

مرتب کردن داده‌ها ← گام ۴ (تحلیل داده‌ها)

نقد و بررسی ← گام ۵ (بحث و نتیجه‌گیری)

روش نمونه‌گیری ← گام ۲ (طرح و برنامه‌ریزی)

(ریاضی و آمار دوازدهم، صفحه ۳۰)

۱۲. گزینه ۳ صحیح است.

الف) درست

ب) درست

ج) نادرست، زیرا وقتی داده دورافتاده داریم، میانه و دامنه میان چارکی معیارهای مناسبی هستند.

د) نادرست، زیرا برای توصیف داده‌های کیفی (اسمی یا ترتیبی) گزارش درصد باید همیشه با گزارش تعداد همراه باشد.

(ریاضی و آمار دوازدهم، صفحه‌های ۳۲، ۳۴، ۳۶ و ۳۷)

۱۳. گزینه ۲ صحیح است.

$$90^\circ = \frac{1}{4} \times 360^\circ = 90^\circ \Rightarrow 20\% : 40 \text{ تا } 40 \text{ سال}$$

$$216^\circ = 360^\circ - 144^\circ = 360^\circ - (90^\circ + 54^\circ) = 360^\circ - 144^\circ = 216^\circ \Rightarrow 40 \text{ تا } 60 \text{ سال}$$

$$60\% = \frac{216}{360} \times 100 = 60\%$$

(ریاضی و آمار دوازدهم، مشابه تمرین ۸ صفحه ۴۳)

۱۴. گزینه ۴ صحیح است.

$$\bar{x} = \frac{5+3+11+13+9+7+15}{7} = \frac{63}{7} = 9$$

۳) مفهوم «وطن دوستی» است و از اشعار میرزاده عشقی در دوره پیش از انقلاب.

۴) مفهومی عاشقانه دارد که از مفاهیم رایج در این دوره نیست.

۲۹. گزینه ۳ صحیح است.

در بیت سوم روی به صبح و زلف به شام «تشبیه» شده است.

صبح و شام «تضاد» دارند.

لف و نشر مرتب: لف‌ها: روی و زلف / نشرها: صبح و شام.

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه ۶۰)

۳۰. گزینه ۳ صحیح است.

بررسی ابیات:

الف) تنها تضاد دارد.

ب) تنها تضاد میان «نیستم: نه استم» و «است» دیده می‌شود.

ج) مانند یخ و منجمد بودن دوزخ پارادوکس است.

د) زلف او پریشان و دلش جمع است. در یک محفل من آشفته‌ترین عاشق او هستم: پارادوکس ندارد.

ه) جمعیت (خاطر جمع بودن) من در این است که پریشان تو باشم ← هم جمع و هم پریشان بودن پارادوکس است.

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه‌های ۶۰ و ۶۱)

۳۱. گزینه ۱ صحیح است.

لزوماً آمدن نام شاعر به معنای وجود تضمین نیست. ممکن است بیت پایانی شعر و تخلص باشد. مانند بیت گزینه ۱

در گزینه‌های ۲، ۳ و ۴ مصراع دوم از حافظ است.

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه‌های ۳۲ و ۳۳)

۳۲. گزینه ۳ صحیح است.

بررسی گزینه‌ها:

۱) تلمیح به آیه «تعز من تشاء و تذلل من تشاء»

۲) تلمیح به آیه «و من یتوکل علی الله فهو حسبه»

۳) تلمیح به حدیث قدسی «لا فتی الا علی لا سیف الا ذوالفقار»

۴) تلمیح به آیه «أنا عرضنا الأمانة علی السموات و الأرض و الجبال فأبین أن یحملنہا و أشفقن منها فحملہا الإنسان آنه کان ظلوماً جهولاً»

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه‌های ۳۰ و ۳۱)

۳۳. گزینه ۴ صحیح است.

در گزینه ۴ لف و نشری نمی‌بینیم. اما گزینه‌های دیگر:

۱) ربوده است و گرفته است و برده است به عنف

ز لاله تاج و ز گل یاره از سمن دستار

۲) گر دهدت روزگار دست و زبان، زینهار

هر چه بدانی مگوی، هر چه توانی مکن

۳) مستانه کاش در حرم و دیر بگذری

تا قبله‌گاه مؤمن و ترسا کنم تو را

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه‌های ۵۷ تا ۵۹)

۳۴. گزینه ۱ صحیح است.

بررسی ابیات:

ج) تلمیح: به پادشاه اسطوره‌ای ایران، فریدون

الف) تضاد: روم - زنگ

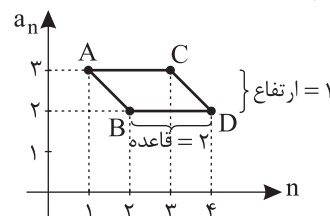
ب) تناقض: کنار بی کنار

د) لف و نشر مرتب. لف‌ها: دست، پای، سم، چشم / نشرها: شیر، پیل، گور، رنگ.

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه‌های ۲۸ و ۵۷)

۲۰. گزینه ۴ صحیح است.

$$\begin{aligned} n=1 & \xrightarrow{\text{ضابطه پایین}} a_1=3 \Rightarrow A \begin{vmatrix} 1 \\ 3 \end{vmatrix} \\ n=2 & \xrightarrow{\text{ضابطه بالا}} a_2=2 \Rightarrow B \begin{vmatrix} 2 \\ 2 \end{vmatrix} \\ n=3 & \xrightarrow{\text{ضابطه پایین}} a_3=3 \Rightarrow C \begin{vmatrix} 3 \\ 3 \end{vmatrix} \\ n=4 & \xrightarrow{\text{ضابطه بالا}} a_4=2 \Rightarrow D \begin{vmatrix} 4 \\ 2 \end{vmatrix} \end{aligned}$$

$$2 \times 1 = 2 \text{ ارتفاع} \times \text{قاعده} = \text{مساحت}$$

(ریاضی و آمار دوازدهم، صفحه ۵۹)

علوم و فنون ادبی

۲۱. گزینه ۳ صحیح است.

عبارت‌های دوم و سوم نادرست است.

بررسی عبارت‌های نادرست:

عبارت دوم: توجه دربار قاجار به ادبیات باعث رونق گرفتن بازار شعر و شاعری شد.

عبارت سوم: توجه شاعران در سطوح زبانی، ادبی و فکری به سبک خراسانی و عراقی

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه‌های ۱۳ تا ۱۶)

۲۲. گزینه ۴ صحیح است.

آثار منظوم (شعر): سه تابلوی مریم یا ایده‌آل، گلشن صبا، خداوندنامه.

بقیه آثار موجود در گزینه‌ها منثورند!!!

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه‌های ۱۲ تا ۲۰)

۲۳. گزینه ۳ صحیح است.

پروین اعتصامی از شاعران زن موفق معاصر است. اوج سخن او در قطعات اوست.

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه‌های ۱۷ و ۱۸)

۲۴. گزینه ۲ صحیح است.

با مدیریت میرزا جهانگیرخان صوراسرافیل

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه ۱۸)

۲۵. گزینه ۱ صحیح است.

تألیف ناظم الاسلام کرمانی است.

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه ۲۰)

۲۶. گزینه ۲ صحیح است.

گزینه‌های ۱، ۳ و ۴ به دلایل صحیح کم‌توجهی در کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی اشاره کرده‌اند.

دلیل پرداختن به لزوم آموزش همگانی با شیوه‌ها و تعاریف جدید هم ظهور مطبوعات و گسترش آگاهی مردم بود.

۲۷. گزینه ۱ صحیح است.

گزینه ۱ از جمله ویژگی‌های ادبی شعر این دوره محسوب می‌شود.

۲۸. گزینه ۴ صحیح است.

بررسی گزینه‌ها:

۱) مفهوم «عدالت‌خواهی» است.

۲) مفهوم «ارزش آزادی و قانون» است.

۳۵. گزینه ۲ صحیح است.

وزن بیت گزینه دوم: فعلات فعلن فعلت فعلن

چه	ع	ج	ک	جا	هل	ز	د	س	ت	غا	فل
U	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	-

فعلات فعلن فعلت فعلن

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه ۲۵)

۳۶. گزینه ۲ صحیح است.

بررسی ابیات گزینه ۲: بیت (ب) مفعول مفاعیلن مفاعیلن، بیت (ه) مفتعلن فاعلات مفتعلن فع.

بررسی سایر ابیات:

(الف) مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن

(ج) مفتعلن فع مفتعلن فع

(د) مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه ۲۸)

۳۷. گزینه ۱ صحیح است.

بررسی ابیات:

(۱) مفعول مفاعیلن فعولن یا مستفعل فاعلات فعلن (وزن ناهمسان)

(۲) فاعلاتن فاعلاتن فعلن (وزن همسان تکلیختی)

(۳) مفتعلن فعولن مفتعلن فعولن (وزن همسان دولختی)

(۴) مفتعلن فاعلات مفتعلن فع (وزن ناهمسان اما به دو صورت تقطیع هجایی نمی شود).

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه ۳۰)

۳۸. گزینه ۳ صحیح است.

رکن دوم بیت سؤال «فاعلاتن» یا «فعولن» است. وزن بیت «مفعول فاعلاتن» یا «مستفعلن فعولن»

بررسی گزینه ها:

(۱) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(۲) فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(۴) فعولن فعولن فعولن فعل

(۳) مفاعیلن مفاعیلن فعولن

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه ۳۱)

۳۹. گزینه ۳ صحیح است.

بررسی گزینه ها:

(۱)

سا	قی	یر	با	د	ا	زی	دس	ت	ب	جا	من	دا	زد
-	U	-	-	U	U	-	U	U	U	-	-	-	-

کوتاه تلفظ حذف همزه

کردن مصوت بلند

عا	ر	فا	را	ه	م	در	شر	ب	م	دا	من	دا	زد
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-

حذف همزه

(۲)

در	م	نی	عی	ب	ق	دی	مس	ت	ب	در	می	ن	ر	ود
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-

حذف همزه

ک	م	را	بی	م	ی	م	شو	ق	ب	سر	می	ن	ر	ود
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-

ف

ب	گی	سو	یت	ک	د	ل	ع	ش	ق	ب	دو	س	ا	سیر
U	-	-	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	-	-

م

↓
کوتاه تلفظ کردن
مصوت بلند

↓
بلند تلفظ کردن
مصوت کوتاه

ب	گو	ک	دس	ت	ر	ها	سا	ز	دز	ج	فا	کر	دن
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	-	-

م

↓
حذف همزه

ب	چش	م	ها	ی	ت	جا	می	د	هم	ب	حس	ر	ت	آ
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	-	-

م

ک	از	م	نی	ب	س	تا	ن	ذ	با	م	نا	ب	د	هند
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	-	-

م

↓
حذف همزه

↓
حذف همزه

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه های ۴۹ تا ۵۴)

۴۰. گزینه ۲ صحیح است.

بررسی گزینه ها:

(۱)

م	ن	آ	حس	ن	رو	زف	زو	ک	یو	سف	دا	ش	دا	نسب	تم
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-

حذف همزه

ک	عش	قز	پر	د	ی	عص	مت	ب	رو	نا	رد	ز	لی	خا	را
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-

حذف همزه

م	فا	عی	لن	م	فا	عی	لن	م	فا	عی	لن	م	فا	عی	لن
---	----	----	----	---	----	----	----	---	----	----	----	---	----	----	----

حذف همزه

رو	ن	ق	ع	د	ش	با	بس	ت	د	گر	بس	تا	را
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-

حذف همزه

می	ر	سد	مژ	د	ی	گل	بل	ب	ل	خش	ال	حا	را
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-

حذف همزه

فا	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن
----	---	----	----	---	---	----	----	---	---	----	----	---	---	----	----

ب	یا	ب	یا	و	ت	ما	شا	ی	طا	ق	من	ظ	کن
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	-
م	فا	ع	لن	ف	ع	لا	تن	م	فا	ع	لن	فع	لن

↓
کوتاه تلفظ
↑
کوتاه تلفظ شدن
↓
شدن هجای بلند
↑
هجای بلند

گف	تی	به	غ	مم	بند	شی	یا	از	س	ر	جا	بر	خیز
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
مف	عو	ل	م	فا	عب	لن	مف	عو	ل	م	فا	عب	لن

فر	ما	ب	ر	مت	جا	نا	بند	شیب	ن	م	بر	خیز	زم
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
مف	عو	ل	م	فا	عب	لن	مف	عو	ل	م	فا	عب	لن

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه‌های ۴۹ تا ۵۴)

۴۲. گزینه ۱ صحیح است.

بررسی گزینه‌ها:

ب	س	مر	قند	د	ا	گر	بگ	ذ	ری	بی	با	د	س	حر
U	U	-	U	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-
ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لن

↓
کوتاه تلفظ کردن
↓
مضوت بلند
↓
حذف همزه

نا	مه	ی	اه	ل	خُد	را	سا	ب	ب	ر	خا	قا	بر
U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U
ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	لن

↓
بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه
↓
بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه

نا	م	ای	مط	ل	ع	آ	رند	ج	ت	ن	آ	ف	ت	جا
-	U	-	U	U	U	-	-	U	U	-	U	U	-	-
فا	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لن

بلند تلفظ کردن مصوت واو عطف

نا	مه	ای	مق	ط	ع	آ	در	د	د	ل	خو	ن	ج	گر
-	U	-	U	U	U	-	-	U	U	-	U	U	-	-
فا	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لن

بلند تلفظ کردن مصوت واو عطف

نا	م	ای	بر	ر	ق	مش	آ	ه	ع	ز	ب	زا	پ	دا
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-	-
فا	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لن

نا	م	ای	در	ش	ک	نش	خو	ن	ش	هی	دان	مض	مر
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-
فا	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	لن

تر	س	می	قو	م	ک	بر	در	د	ک	شا	می	خن	دند
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-
فا	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	لن

حذف همزه

در	س	ر	کا	ر	خ	را	با	ت	ک	نن	د	ما	را
-	U	-	U	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-
فا	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	لن

حذف همزه

ما	ه	ک	عا	نی	ی	من	مس	ن	د	مص	را	ن	ت	شد
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-
فا	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لن

حذف همزه

وقد	ت	آ	نس	ت	ک	بد	رو	د	ک	نی	زن	دان	را
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-
فا	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	لن

حذف همزه

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه ۴۹)

۴۱. گزینه ۴ صحیح است.

بررسی گزینه‌ها:

ه	م	عم	ر	بر	ن	دا	رم	س	ز	خ	ما	ر	مس	تی
U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	-	-
ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لن

حذف همزه حذف همزه

ک	ه	نو	ز	من	ن	بو	دم	ک	ت	در	د	لم	ن	شس	تی
U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-
ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن

(۲)

ن	شس	ت	ام	د	رن	ت	ظا	ر	ای	غ	با	ر	بی	س	وار
U	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	-
م	فا	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لن

حذف همزه

د	رب	غ	کز	شد	بی	چ	نی	س	پ	د	سر	ن	می	ز	ند
-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	-
م	فا	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لن

(۳)

ب	چش	م	اب	رو	ی	جا	نا	س	پر	د	ام	د	ل	جا
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	-	-
م	فا	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	لن

کوتاه تلفظ شدن هجای بلند

۴۴. گزینه ۲ صحیح است.

وزن بیت «مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن» است و همسان تکلیختی. بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) باد چراغ را روشن کند و طریق کام خود کردن طریق کام بخشی است دو تناقض محسوب می‌شوند.

(۳) «از این» «باد از» «برافروزی» و «آن است» ۴ مورد حذف همزه است.

(۴) هر دو بیت می‌گویند بهار غم را از دل می‌برد.

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه ۶۳)

۴۵. گزینه ۲ صحیح است.

حذف همزه: «دائم است»، کوتاه به بلند: «لطف».

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) بیت دوم تناقض ندارد.

(۳) وزن ابیات «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن» است.

(۴) بیت سؤال می‌گوید کسی راز آسمان‌ها را نمی‌داند اما بیت گزینه ۴ می‌گوید کسی عشق را نمی‌فهمد.

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه ۶۵)

۴۶. گزینه ۳ صحیح است.

بیت مبدأ راستی و صداقت را ستایش و سفارش کرده.

در بیت ۱ شاعر می‌گوید که کلاً در این روزگار نباید حرف کسی را باور کرد!

در بیت ۲ که شاعر توصیه می‌کند به راست نگفتن و راه موفقیت را

ناراستی می‌داند!

در بیت ۴ هم که سفر را معیار تشخیص درستی و نادرستی مردم می‌داند که ارتباطی با بیت مبدأ ندارد.

اما در بیت ۳ و مصرع دوم با اشاره به «منصور حلاج»، راستی و درستی را مایه سربلندی می‌داند که موافق بیت مبدأ است.

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه ۲۷)

۴۷. گزینه ۲ صحیح است.

بیت مبدأ به این مفهوم اشاره دارد که «همه مخلوقات نشانه و ستایشگر خداوند هستند».

بیت گزینه ۲ هم به طور مستقیم به همین مفهوم اشاره دارد.

بیت گزینه ۳ گرچه اشاره به تسبیح و مناجات دارد، اما درباره خود شاعر بیان شده.

بیت گزینه ۴ هم بیشتر به مفهوم «وحدت وجود» اشاره دارد تا مفهوم مطلوب سؤال.

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه ۳۶)

۴۸. گزینه ۴ صحیح است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) هر دو بیت به مفهوم «جاودانگی عشق» اشاره دارند.

(۲) هر دو بیت به مفهوم «قدر فرصت عاشقی را دانستن» اشاره دارند.

(۳) هر دو بیت به مفهوم «ارزش اندیشه» اشاره دارند.

(۴) بیت اول به مفهوم «بی‌توجهی محبوب» اشاره دارد و بیت دوم این مفهوم را دربر ندارد.

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه‌های ۳۶، ۳۸، ۴۰ و ۵۳)

۴۹. گزینه ۴ صحیح است.

مضمون بیت (د) غلط ذکر شده. در این بیت شاعر می‌گوید که کینه در خاک دفن کن و از آن دوری کن تا شاد زندگی کنی.

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه‌های ۱۰، ۳۵، ۶۳ و ۶۴)

۵۰. گزینه ۲ صحیح است.

بیت اول صورت سؤال و بیت (الف) هر دو به مفهوم «توصیه به سکوت» اشاره دارند.

بیت دوم صورت سؤال و ابیات (ج) و (د) به مفهوم «ناپایداری دنیا» اشاره دارند.

۴

نق	ش	تح	رب	ز	ش	از	سید	ن	ی	مظ	لو	ما	خشک
-	U	-	-	U	-	-	-	U	U	-	-	-	-
فا	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	لن

سط	ر	عند	وا	ن	ش	از	دپ	د	ی	مح	رو	ما	تر
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-
فا	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	لن

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۴)

۴۳. گزینه ۱ صحیح است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱)

من	ن	خد	می	ر	وم	او	م	را	می	ک	شد
-	U	-	-	U	-	-	U	-	U	-	-
فا	ع	لن	فا	ع	لن	فا	ع	لن	فا	ع	لن

کا	ه	سر	گش	ت	را	که	ر	با	می	ک	شد
-	U	-	-	U	-	-	U	-	U	-	-
فا	ع	لن	فا	ع	لن	فا	ع	لن	فا	ع	لن

(۲)

ب	م	لا	ز	ما	ن	سل	طا	ک	ر	سا	ن	دی	د	عا	را
U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-
ف	ع	لا	ت	فا	ع	لا	تن	ف	ع	لا	ت	فا	ع	لا	تن

↓

حذف همزه

ک	ب	شک	ر	پا	د	شا	هی	ز	ن	ظر	م	را	گ	دا	را
U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-
ف	ع	لا	ت	فا	ع	لا	تن	ف	ع	لا	ت	فا	ع	لا	تن

(۳)

بی	هو	د	می	کو	شی	ک	را	ز	عا	ش	قی	را
-	-	U	-	-	-	U	-	-	U	-	-	-
مس	تف	ع	لن	مس	تف	ع	لن	مس	تف	ع	لن	فع

↓

بلند تلفظ کردن

مصوت کوتاه

از	من	ب	پو	شا	نی	ک	در	چش	م	تو	پپ	داست
-	-	U	-	-	-	U	-	-	U	-	-	-
مس	تف	ع	لن	مس	تف	ع	لن	مس	تف	ع	لن	فع

(۴)

ب	را	س	رم	ک	ن	نو	شم	م	ی	گ	نه	ن	ک	نم
U	U	-	U	U	-	U	-	U	-	U	-	U	U	-
مس	فا	ع	لن	ف	ع	لا	تن	م	فا	ع	لن	ف	ع	لن

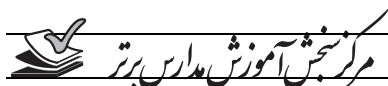
↓

بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه

حذف همزه

ا	گر	م	وا	ف	ق	تد	بپ	ر	من	ش	ود	تف	دیر
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	-	-
م	فا	ع	لن	ف	ع	لا	تن	م	فا	ع	لن	فع	لن

(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه‌های ۴۹ تا ۵۴)

بیت (ب) و (ه) مفهوم هیچ کدام از دو بیت مبدأ را در خود ندارند.
توجه داشته باشید که بیت (ه) «توصیه به سکوت» ندارد.
(علوم و فنون ادبی دوازدهم، صفحه های ۳۲ و ۵۵)

جامعه‌شناسی

۵۱. گزینه ۴ صحیح است.

فعال و خلاق بودن انسان‌ها در تولید معانی، موجب پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود. جهان‌های اجتماعی مختلف، معانی ذهنی و فرهنگی متفاوتی پدید می‌آورند و تنوع و تکثر معانی، موجب پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهمیدن آنها می‌شود، بنابراین برای فهم کنش انسان‌ها باید به سراغ روش‌هایی رفت که این تنوع‌ها و تفاوت‌ها را در نظر می‌گیرد. این روش‌ها در مقابل روش‌های کمتی قرار می‌گیرند که در جامعه‌شناسی تبیینی به کار می‌روند و به نام روش‌های کیفی شناخته می‌شوند.

(جامعه‌شناسی دوازدهم، صفحه ۵۰)

۵۲. گزینه ۱ صحیح است.

الف) موضوع: کنش‌های اجتماعی و معنای آنها
هدف: معنا بخشی و انسجام بخشی به زندگی اجتماعی
روش: تفسیر (نگاه از درون به پدیده‌ها برای یافتن معنای آنها)
ب) ویلهلم دیلتای و ماکس وبر
ج) خلاق و فعال بودن انسان‌ها

(جامعه‌شناسی دوازدهم، صفحه های ۴۸، ۵۰ و ۵۱)

۵۳. گزینه ۱ صحیح است.

نظریه پردازان کنش اجتماعی، آگاهی و معناداری را مهم‌ترین ویژگی کنش اجتماعی می‌دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر آگاهی و معنا، مطالعه می‌کنند. این جامعه‌شناسان، ویژگی‌های دیگر کنش، یعنی اراده و ارزش را مهم می‌دانند، ولی آنها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بینند. همین نگاه، مسیر را برای عبور از جامعه‌شناسی تبیینی و روی آوردن به جامعه‌شناسی تفسیری هموار ساخت. موفقیت‌های دانشمندان علوم طبیعی، باعث شد جامعه‌شناسان علاقه‌مند شوند تا شباهت‌های جامعه و پدیده‌هایی همچون ماشین و بدن انسان را برجسته کنند.

جامعه‌شناسی تبیینی، جامعه را صرفاً یک پدیده طبیعی پیچیده می‌داند و تفاوت میان جوامع را تنها تفاوتی کمتی می‌بیند. از این منظر، برخی جوامع از برخی دیگر پیچیده‌ترند، در رفع نیازهای خود توانا ترند و به همین دلیل پیشرفته‌ترند؛ پس طبق رویکرد تبیینی، جوامع در یک مسیر قرار دارند؛ این موضوع یادآور نظریه جهان‌های اجتماعی در طول هم (نگاه تک خطی به تاریخ بشر) در درس ۵ دهم اشاره شده است. سلطه نظمی که هدفی جدای از انسان‌ها و نیازهای واقعی آنها دارد، نشان‌دهنده رکود اراده‌ها است، نه سقوط ارزش‌ها.

(جامعه‌شناسی دوازدهم، صفحه های ۲۷، ۳۰، ۳۸ و ۴۰)

۵۴. گزینه ۲ صحیح است.

الف) کنش‌های ما را برای یکدیگر قابل پیش‌بینی می‌کنند و امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی را فراهم می‌آورند. ← قواعد اجتماعی (ب) شاید با تطبیع، تهدید و اجبار قادر باشند پیش‌بینی رفتارها را تضمین کنند ← برقراری نظم اجتماعی براساس مناسبات بیرونی (ج) در طول قرن ۱۹ و اوایل قرن ۲۰، وجود خانواده‌های بزرگ، قاعده‌ای کلی بود ← تغییر در خود نظام اجتماعی (د) هر چه همبستگی اجتماعی بیشتر باشد، انحرافات اجتماعی در آن گروه بیشتر می‌شود. ← هم‌تغییری (ه) راننده‌ای که در شانه خاکی جاده رانندگی می‌کند و سبقت غیرمجاز می‌گیرد. ← بی نظمی

(جامعه‌شناسی دوازدهم، صفحه های ۲۰، ۲۱، ۲۴، ۲۵ و ۲۸)

۵۵. گزینه ۳ صحیح است.

گزینه ۳: درست - نادرست
مطالعه علمی اجتماعات مختلف به شکل گیری علوم اجتماعی انجامیده است. (درست)
رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت، از فواید علوم طبیعی است. (نادرست)

(جامعه‌شناسی دوازدهم، صفحه های ۱۰ و ۱۵)

۵۶. گزینه ۴ صحیح است.

دیدگاه دوم همه دانش‌ها را دانش حاصل از زندگی می‌داند.
در دیدگاه سوم، هر دانش علمی با هر دانش عمومی سازگار نیست.
در دیدگاه اول، دانش علمی، تنها دانش معتبر است.
(جامعه‌شناسی دوازدهم، صفحه ۸)

۵۷. گزینه ۴ صحیح است.

گزاره «بروز مسائل اقتصادی در یک جامعه می‌تواند زمینه رشد علم اقتصاد را فراهم کند» اثر دانش عمومی بر دانش علمی را نشان می‌دهد.
(جامعه‌شناسی دوازدهم، صفحه ۶)

۵۸. گزینه ۳ صحیح است.

گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ از فواید علوم انسانی می‌باشند و گزینه ۳ از فواید علوم انسانی نمی‌باشد.
رها کردن و آزادسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت از فواید علوم طبیعی است.

(جامعه‌شناسی دوازدهم، صفحه ۱۵)

۵۹. گزینه ۴ صحیح است.

مورد اول: نادرست، علوم اجتماعی، کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن را مطالعه می‌کنند.
مورد دوم: نادرست، علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردارند.
مورد سوم: درست، علم پزشکی جزء علوم انسانی محسوب نمی‌شود.
مورد چهارم: نادرست، علوم انسانی را از این نظر که به انتقاد از کنش‌های ناپسند آدمیان می‌پردازد، علوم انتقادی می‌گویند.

(جامعه‌شناسی دوازدهم، صفحه های ۱۱، ۱۳ و ۱۵)

۶۰. گزینه ۲ صحیح است.

ساختار اجتماعی را در گروه‌های رسمی مانند سازمان‌ها بهتر می‌توان دید. در هر سازمانی حقوق و تکالیف مربوط به هر نقش، چگونگی روابط میان اعضا و ... مشخص است.
تلاش ما برای شناخت قوانین طبیعت به هیچ وجه این قوانین را تغییر نمی‌دهد. ما آن را پدید نیآورده‌ایم و قبل از ما وجود داشته است.
طبیعت بیرون و مستقل از ماست.
یعنی از دید یک فرد غریبه به موضوعات آشنا و روزمره اطراف خود نگاه می‌کنند و در کنار بی‌نظمی، نظم را می‌شناسند.

(جامعه‌شناسی دوازدهم، صفحه های ۲۰ و ۲۳)

۶۱. گزینه ۱ صحیح است.

نظم اجتماعی یعنی قرار گرفتن هر پدیده در جای خود که جای پدیده‌ها را همین قواعد تعیین می‌کند.
(جامعه‌شناسی دوازدهم، صفحه ۲۱)

۶۲. گزینه ۴ صحیح است.

یکسان دانستن طبیعت و جامعه، انسان‌ها را به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی تقلیل می‌دهد.
آشنایی‌زدایی یعنی از دید یک فرد غریبه به موضوعات آشنا و روزمره اطراف خود نگاه کردن

گزینه ۱ نیامده است (رد گزینه ۱) / «هؤلاء الجهال» به معنای «این نادانان، این افراد نادان» است (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / معادل فارسی «اکبر» در «عالم اکبر» در گزینه‌های ۱ و ۴ نیامده است (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «داء» در ترکیب «دائهم المهلك» اسم مفرد به معنای «بیماری» است و هرگز به صورت جمع «بیماری‌ها» ترجمه نمی‌شود (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «أجرام صغيرة» ترکیب اضافی تشکیل شده از دو اسم نکره به معنای «پیکره‌های کوچک، پیکره‌های کوچکی، جسم‌هایی کوچک، جسم‌های کوچکی» است و به صورت معرفه «جسم‌های کوچک» ترجمه نمی‌شود (رد گزینه ۴)
نکته: اگر بعد از اسم‌های اشاره، اسم معرفه به «ال» بیاید، اسم اشاره مفرد ترجمه می‌شود: هؤلاء الجهال: این نادانان

(عربی دوازدهم، صفحه ۲)

۶۸. گزینه ۳ صحیح است.

خطای سایر گزینه‌ها:

قد انطوى: به هم پیچیده شده است (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / أمارات: علامات، نشانه‌ها (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / المعاناة: درد و رنج (رد گزینه ۴) / بصر: می‌بیند (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / قد یزعج: گاهی گمان می‌کند، شاید گمان کند (قد + فعل مضارع: به معنای شاید، گاهی) (رد گزینه‌های ۲ و ۴)

(عربی دوازدهم، صفحه‌های ۲ و ۳)

۶۹. گزینه ۱ صحیح است.

خطای سایر گزینه‌ها:

هذا قائد ... : این رهبری است، این پیشوایی است (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / قد أشرق: روشن گردیده است (رد گزینه ۴) / یری: می‌بیند (فعل مضارع) (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / جراحة: ملخ (رد گزینه‌های ۳ و ۴) لا یطلب إلا نعيم لا تقنی: جز نعمت‌هایی را که از بین نمی‌روند، طلب نمی‌کند / تنها نعمت‌هایی را که از بین نمی‌روند، می‌خواهد (رد گزینه ۲) نکته: هرگاه اسم بعد از اشاره بدون «ال» باشد، اسم اشاره و اسم ال‌دار تشکیل یک جمله می‌دهند و از واژه «است» استفاده می‌شود. (هذا قائد ... : این رهبری است)

(عربی دوازدهم، صفحه ۲۸)

۷۰. گزینه ۴ صحیح است.

خطای سایر گزینه‌ها:

یغرس: می‌کاشت (رد گزینه ۱) (یغرس: جمله وصفی)
لم یرج: امید نداشت (فعل ماضی منفی) (رد گزینه‌های ۱ و ۳)
لم + فعل مضارع: معادل ماضی منفی
ما أجمال: چه زیباست (رد گزینه ۲)
نکته: هرگاه فعل جمله وصفی مضارع باشد و فعل قبل از آن ماضی باشد، فعل مضارع معادل ماضی استمراری ترجمه می‌شود.

(عربی دوازدهم، صفحه‌های ۳۸ و ۳۹)

۷۱. گزینه ۴ صحیح است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) اولاً: «الزلل» واژه‌ای مفرد و به معنی «لغزش» است، ثانیاً: «تستعین» بک یعنی «از تو یاری می‌جویم»
(۲) «کثیراً» به اشتباه به صورت «صفت» برای «المطر» ترجمه شده در حالی که «صفت» نیست، بلکه باید به صورت قید و پس از مکت ترجمه شود. ترجمه صحیح: «... ؛ کاش امسال باران، زیاد ببارد تا...»
(۳) «إحدى الصحف الفرنسية» یعنی «یکی از روزنامه‌های فرانسوی» («الصحف» جمع «الصحيفة» است.)

(عربی دوازدهم، صفحه‌های ۱۶، ۲۲، ۲۸ و ۳۸)

برداشت روزافزون از منابع تجدیدنپذیر از جمله تغییراتی است که یک نظام اجتماعی در محیط ایجاد می‌کند.

(جامعه‌شناسی دوازدهم، صفحه‌های ۲۴، ۲۰ و ۲۹)

۶۳. گزینه ۲ صحیح است.

بررسی عبارات نادرست:

مورد دوم: انقلاب‌های اجتماعی و اندیشه‌های جدید، هنگامی پدید می‌آیند که انسان از نظم موجود، گامی فراتر می‌گذارد.
مورد چهارم: رویکرد تبیینی بر آنچه مشاهده می‌شود تمرکز می‌کند و اغلب معنای کنش و آنچه درون انسان می‌گذرد را نادیده می‌گیرد.

(جامعه‌شناسی دوازدهم، صفحه‌های ۳۷ و ۳۹)

۶۴. گزینه ۲ صحیح است.

نظریه‌پردازان کنش اجتماعی، آگاهی و معناداری را مهم‌ترین ویژگی کنش اجتماعی می‌دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر آگاهی و معنا، مطالعه می‌کنند. این جامعه‌شناسان، ویژگی‌های دیگر کنش، یعنی اراده و ارزش را مهم می‌دانند ولی آنها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بینند. همین نگاه مسیر را برای عبور از جامعه‌شناسی تبیینی و روی آوردن به جامعه‌شناسی تفسیری هموار ساخت.

(جامعه‌شناسی دوازدهم، صفحه ۴۰)

۶۵. گزینه ۱ صحیح است.

نادیده گرفتن معنای کنش، سبب شده است که بیشتر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده ما محدود شوند.
اندازه‌گیری اجزای بدن در ایام جنگ جهانی دوم برای تعیین اینکه چه کسی از نژاد برتر برخوردار است و برگزاری جشنواره‌های زیبایی در روزگار ما، نشان‌دهنده تأکید افراطی بر امور قابل مشاهده‌اند.

(جامعه‌شناسی دوازدهم، صفحه‌های ۳۸ و ۳۹)

زبان عربی

۶۶. گزینه ۳ صحیح است.

کلمات و اصطلاحات مهم: إثمًا: فقط، تنها / آمنوا: ایمان آوردند / یقیمون: برپا می‌کنند / یؤتون: می‌پردازند - می‌دهند
خطای سایر گزینه‌ها:

«برپا کننده نمازند» معادل مناسبی برای «یقیمون الصلاة» نیست. (مقیمون: برپا کنندگان - مقيم الصلاة: برپا کنندگان نماز) (رد گزینه ۱) / «إثمًا فقط، تنها» (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / زکات خود «الزكاة ضمیر متصل ندارد» (رد گزینه ۴) / تنها سرپرست ... إثمًا در جملات اسمیه بر سر خبر ترجمه می‌شود (ولی: مبتدا - کم: مضاف‌الیه - الله: خبر) (رد گزینه ۴) / «مؤمن‌اند» ترجمه مناسبی برای آمنوا نیست - مؤمن‌اند: هم مؤمنون - آمنوا: ایمان آوردند (رد گزینه ۲)
نکته ویژه: «إثمًا» در جملات اسمیه، بر سر خبر ترجمه می‌شود و در ترجمه آن از «فقط - تنها» استفاده می‌شود.

(عربی دوازدهم، صفحه ۲۷)

۶۷. گزینه ۳ صحیح است.

خطای سایر گزینه‌ها:

«یزعمون» فعل مضارع به معنای «می‌پندارند، گمان می‌کنند» است (رد گزینه ۱) / «و هم یغفلون» جمله حالیه است و «واو» حالیه به صورت «در حالی که ...» ترجمه می‌شود و به صورت «و» ترجمه نمی‌شود (رد گزینه ۴) همچنین کلمه «لذا» در گزینه ۱ معادل عربی در متن ندارد (رد گزینه ۱) / «تتمتی» فعل مضارع از صیغه متکلم مع الغیر به معنای «آرزو می‌کنیم» است و هرگز به صورت اسم «آرزویمان» ترجمه نمی‌شود (رد گزینه ۱) / «عالم اکبر»: جهانی بزرگ‌تر، دنیایی بزرگ‌تر (رد گزینه ۱) / معادل فارسی «مناسباً» در

۳) دانشمندان و اختراعات آنها نقش بزرگی در آسان کردن زندگی انسان دارند. (خط آخر متن به این موضوع اشاره دارد).
۴) اختراع لامپ مهم‌ترین کارها در تاریخ بشر نیست. (بلکه یکی از مهم‌ترین کارهاست).

۷۶. گزینه ۴ صحیح است.

بررسی گزینه‌ها:

- ۱) اختراع ادیسون از اختراعاتی بود که تولیدشان دشوار بود. (نادرست - یسهل إنتاجه ...)
- ۲) کسی به ادیسون در انجام اختراع بزرگش کمک نمی‌کرد. (نادرست - ادیسون و فریقه ...)
- ۳) لامپ قبل از آزمایش و بهینه‌سازی‌اش چهل ساعت می‌سوخت. (نادرست - أكثر من ۱۲ ساعة ...)
- ۴) روز ۲۱ اکتوبر سال ۱۸۷۹ اولین نمایش اختراع لامپ بود. (درست - سطر اول و دوم)

۷۷. گزینه ۳ صحیح است.

بررسی گزینه‌ها:

- ۱) الیاف خیزران در ساخت لامپ‌ها از قرن نوزدهم به کار می‌رفت. (بعد از چند ماه از اختراع لامپ که در قرن نوزدهم صورت گرفت الیاف خیزران به کار گرفته شد).
- ۲) ادیسون پس از تلاش‌های بسیاری به هدفش در اختراع لامپ رسید. (پس از ۲۲ بار شکست خوردن به هدفش رسید).
- ۳) اولین اختراعی که ادیسون به آن پرداخت در سال ۱۸۷۹ روز ۲۱ اکتبر بود. (در متن چنین مطلبی نیامده است).
- ۴) به کار بردن الیاف خیزران فقط پس از چند ماه از اختراع لامپ انجام شد. (سطر سوم و چهارم متن به این موضوع اشاره دارد).

۷۸. گزینه ۳ صحیح است.

لازم و معلوم اشتباه است.

نکته: افعال ناقصه در بحث لازم، متعدی، معلوم و مجهول جایی ندارند چون داشتن یا نداشتن فاعل و مفعول در این فعل‌ها مطرح نیست و دارای اسم و خبر هستند.

۷۹. گزینه ۴ صحیح است.

بزیاده حرفین «إ-ا» اشتباه است چون باب افعال همیشه دارای یک حرف زائد «أ» می‌باشد.
نکته: حروف زائد را از صیغه الغائب ماضی «أنتج» تشخیص می‌دهیم که این فعل دارای یک حرف زائد است.

۸۰. گزینه ۳ صحیح است.

آئی «خطا» (پس از قال و خانواده‌اش از «إن» استفاده می‌شود پس «إئی» صحیح است). / لَأَخْتُ «خطا» (لام در اینجا برای تأکید است و حرف جرّ نیست پس «لَ» درست است «لَأَخْتُ» صحیح)

(عربی دوازدهم، صفحه‌های ۱۱، ۲۲، ۲۸ و ۳۹)

۸۱. گزینه ۳ صحیح است.

سؤال، مشخص کردن عبارتی را از ما خواسته است که در آن حال از نوع جمله «جمله حالیه» وجود دارد. فراموش نکنید که حال در جواب کلمه «کیف: چگونه» به کار می‌رود و حالت یک اسم را هنگام وقوع فعل بیان می‌کند.

در گزینه ۳، «نَحْنُ عَازِمُونَ» جمله حالیه است «وارد مسجد تاریخی شدیم، در حالی که مُصمم به برپاداشتن نماز بودیم.»
در سایر گزینه‌ها حال از نوع اسم وجود دارد و به ترتیب «مَحْزُونًا، رَاضِیًا، مَحْبُوبًا» نقش حال را بر عهده دارند.

(عربی دوازدهم، صفحه‌های ۲۵ و ۲۶)

۷۲. گزینه ۳ صحیح است.

«المُقاتلة» اسم مصدر به معنای «جنگیدن» است و هرگز به صورت «کشته شدن» در ترجمه نمی‌آید.
ترجمه صحیح گزینه ۳: امید داریم که فرزندانمان برای دفاع از میهن و جنگیدن در راه خدا حاضر شوند.

(عربی دوازدهم، صفحه‌های ۸، ۲۰ و ۳۹)

۷۳. گزینه ۳ صحیح است.

این جوایز: هذه الجوائز (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / سالانه: سنوياً (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / این: هذه (اشاره به جمع غیرانسان) (رد گزینه ۴) / داده می‌شود: تُعطى، تُمنح (رد گزینه ۱) / موفقیت: التّجّاح، الفوز (معرفه) (رد گزینه ۲) / مدرسه آنها را مشخص کرده است: خدّدتها المدرسة (رد گزینه ۴)
نکته: هرگاه اسم بعد از اشاره دارای «ال» باشد، اسم اشاره و اسم ال‌دار یک ترکیب هستند و اسم اشاره به شکل مفرد ترجمه می‌شود
(عربی دوازدهم، صفحه‌های ۲۰ تا ۲۲)

۷۴. گزینه ۲ صحیح است.

دورترین گزینه از مفهوم این عبارت را مشخص کن: قوی‌ترین مردم کسی است که دشمنش را در اوج قدرت ببخشد.
بررسی گزینه‌ها:

- ۱) اگر در جنگ و نبرد بر دشمن برتری داری مردانگی نیست که بر ناتوان زور و نیروی خود را تحمیل کنی (نزدیک به جمله عربی)
- ۲) دشمن کوچک را هیچ‌گاه خرد و حقیر مشمار که کوه با صلابت را همین تکان‌ها و لرزه‌های کوچک شکاف‌دار می‌کند و می‌شکند (دور از مفهوم عبارت عربی)
- ۳) هرگاه بر دشمن پیروز شوی به او بزرگواری نشان بده تا تن و جان از آسیب در امان باشد (تا حدودی نزدیک به عبارت عربی)
- ۴) انسان قوی کسی است که دشمن را زمانی که روزگار به کام اوست ببخشد نه آنکه شمشیر از غلاف بیرون کشد و به قصد جنگ آن را بر غلاف بساید (نزدیک به عبارت عربی)

(عربی دوازدهم، صفحه ۳۵)

ترجمه متن:

جهان در سال ۱۸۷۹ در روز ۲۱ اکتبر اقدام توماس ادیسون مخترع بزرگ را در به نمایش گذاشتن اختراع بزرگش «لامپ یا چراغ برقی» برای اولین بار شاهد بود و همان که از مهم‌ترین و بزرگ‌ترین اعمالی به شمار می‌آید که زندگی انسان را تغییر دادند. توماس ادیسون اختراعش را به نمایش گذاشت و آن لامپی بود که تولیدش آسان بود و این اختراع پس از ۲۲ تلاش ناموفق اتفاق افتاد. ادیسون و گروهش پس از چند ماه کشف کردند که الیاف خیزران (بامبو) ممکن است تا بیش از ۱۲ ساعت بسوزد و به کار گرفتن الیاف خیزران در لامپ‌های ادیسون انجام گرفت و آزمایش و بهینه‌سازی لامپ انجام شد تا اینکه به مدت ۴۰ ساعت (مداوم) روشن ماند. تاریخ بشر پر از الگوهایی از دانشمندان است که به انسان خدمت کرده‌اند و ما اکنون اختراعات آنها را به کار می‌گیریم تا زندگی‌مان را بیشتر و بیشتر آسان کنیم.

۷۵. گزینه ۱ صحیح است.

بررسی گزینه‌ها:

- ۱) اختراع لامپ اولین اختراعی بود که ادیسون آن را برای مردم به نمایش گذاشت. (در متن آمده است که ادیسون اولین بار این اختراع را در سال ۱۸۷۹ به نمایش گذاشت و در مورد اختراعات دیگرش صحبتی نشده است).
- ۲) توماس بارهای بسیاری در اختراع لامپ شکست خورد. (۲۲ بار شکست خورد).

۸۲. گزینه ۴ صحیح است.

گزینه نادرست را با توجه به حروف مشبّهة بالفعل مشخص کن.
حرف «لعل» به معنی «شاید، امید است» برای بیان امید و رجا است؛ با توجه به فعل «تمنی» به معنی «آرزو داشت» باید از حرف «لیت» استفاده می‌شد.
حروف مشبّهة بالفعل عبارتند از: اِنّ، اُنّ، کأنّ، لکنّ، لیت، لعلّ که بر سر جمله اسمیه می‌آیند، اسم آنها منصوب و خبر آنها مرفوع است.
«اِنّ» به معنی «قطعاً» کل جمله را تأکید می‌کند.
«اُنّ» به معنی «که» ربط دو جمله است.
«کأنّ» به معنی «گویا» برای بیان مشابّهت است.
لکنّ به معنای «ولی» برای کامل کردن پیام و برطرف کردن ابهام جمله قبل از خودش است.
«لیت» به معنای «کاش» و بیانگر آرزوست.
«لعلّ» به معنی «شاید، امید است» برای بیان امید و رجا است.
(عربی دوازدهم، صفحه ۶)

۸۳. گزینه ۲ صحیح است.

در کدام گزینه امکان دارد که حالت اسم مرفوع راضیه را بیان کرده باشد.
«راضیه» که در گزینه ۲ حال است، می‌تواند حالت «الطّالّبة» باشد و می‌تواند حالت «أم» باشد. اگر حالت «الطّالّبة» را بیان کند، حالت اسم مرفوع را بیان می‌کند و اگر حالت «الأم» را بیان کند، حالت اسم منصوب را بیان می‌کند.
در گزینه ۱ «راضیه» حال است و حالت «أخت» را بیان می‌کند که مفعول و منصوب است.
در گزینه ۳ «راضیه» نقش خبر کان را دارد و در گزینه ۴ صفت است.
نکته: حال، کلمه‌ای است که حالت اسم معرفه قبل از خود را بیان می‌کند و باید از نظر جنس و عدد با مرجع خود مطابقت کند.
(عربی دوازدهم، صفحه‌های ۲۵ و ۲۶)

۸۴. گزینه ۳ صحیح است.

در کدام گزینه نفی کامل و تأکید می‌بینی؟
«اِنّ» دلالت بر تأکید دارد و «لا» در «لا علم» لای نفی جنس است که نفی کامل است.
نکته: «اِنّ» حرف مشبّهة بالفعل است و کار آن تأکید کل جمله است.
نکته: لای نفی جنس بر سر جمله اسمیه می‌آید و بر نفی کامل دلالت می‌کند و اسم آن «ال» و تنوین ندارد و نکره است.
در گزینه‌های ۱ و ۲ نه «اِنّ» وجود دارد و نه لای نفی جنس.
در گزینه ۴ «اِنّ» وجود دارد اما لای نفی جنس وجود ندارد.
(عربی دوازدهم، صفحه‌های ۵ و ۹)

۸۵. گزینه ۴ صحیح است.

حال را مشخص کن.
«مکسّرة» حال است که حالت «أشجار» را بیان می‌کند (أشجار: معرفه به اضافه)
بررسی سایر گزینه‌ها:
در گزینه ۱ «غنیّا» اسم نکره است و خبر أصبح.
در گزینه ۲ «فَسائل» اسم نکره و مفعول است و «کثیرة» اسم نکره و صفت است.
در گزینه ۳ «أصدقاء» اسم نکره و مفعول است و «مشفقین» اسم نکره و صفت است.
(عربی دوازدهم، صفحه‌های ۲۵ و ۲۶)

تاریخ

۸۶. گزینه ۲ صحیح است.

بررسی گزینه‌ها:
(۱) نادرست، مصاحبه‌ها در تاریخ شفاهی به صورت برنامه‌ریزی شده انجام می‌گیرد و نه به شکل تصادفی.

۲) درست

(۳) نادرست، پژوهشگران و متخصصان تاریخ شفاهی بعد از تکمیل مصاحبه، آنها را به دقت اعتبارسنجی کرده و سپس منتشر می‌کنند.
(۴) نادرست، پژوهشگران و متخصصان تاریخ شفاهی بعد از تکمیل مصاحبه، آنها را به دقت اعتبارسنجی کرده و سپس به صورت مکتوب و غیرمکتوب منتشر می‌کنند.

(تاریخ دوازدهم، صفحه ۱۵)

۸۷. گزینه ۴ صحیح است.

بررسی موارد نادرست:
(الف) صلح میان ایران و عثمانی تنها تا اواخر حکومت کریم‌خان که سپاه زندیه بصره را تصرف کرد، ادامه داشت و پایدار نبود.
(د) اقداماتی برای بهبود وضع کشاورزی و بازرگانی صورت گرفت و شهرهای شیراز و بوشهر به مراکز مهم تجارت داخلی و خارجی تبدیل شدند؛ ولی مشکل به صورت کامل برطرف نشد.
(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۲۱ و ۲۲)

۸۸. گزینه ۳ صحیح است.

بررسی گزینه‌ها:
(۱) هر دو قسمت درست
(۲) هر دو قسمت درست
(۳) هر دو قسمت نادرست، گسترش (و نه آغاز) استعمار و غارت کشورهای آسیایی و آفریقایی یکی از دو پیامد مهم انقلاب صنعتی بود - جانشینان پترکبیر در جهت توسعه‌طلبی سیاسی و نظامی در حوزه دریاهای بالتیک، سیاه و کاسپی اقدامات نظامی وسیعی انجام دادند.
(۴) درست - نادرست، انقلاب فرانسه در اواخر قرن هجده (۱۷۸۹) اتفاق افتاد و قبل از آن ایالت‌های ساحل شرقی آمریکا بر ویرانه‌خانه و مزارع بومیان بنا شده بود.
(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۲۵، ۲۶، ۲۸، ۳۰ و ۳۱)

۸۹. گزینه ۱ صحیح است.

بررسی گزینه‌ها:
(۱) عزل و نصب مقام‌های حکومتی و اعلام جنگ و صلح از جمله اختیارات اساسی شاه بود.
(۲) صدراعظم این امکان را داشت که از موقعیت خود برای اصلاح امور کشور بهره ببرد.
(۳) میرزا حسین‌خان سپهسالار نقش مؤثری در تشویق شاه برای سفر به فرنگ و اخذ تمدن اروپایی داشت.
(۴) میرزا حسین‌خان سپهسالار نقش مؤثری در ترغیب شاه به دادن امتیازهای فراوان به انگلیس و روس تزاری داشت.
(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۳۶ تا ۳۸)

۹۰. گزینه ۳ صحیح است.

بررسی عبارت‌ها:
(الف) درست، ناپلئون که سیاست‌های توسعه‌طلبانه‌ای را در اروپا و جهان دنبال می‌کرد، با مانع بزرگی همچون انگلستان روبه‌رو شد که توان رویارویی مستقیم با آن را نداشت. بنابراین تصمیم گرفت رقیب خود را با هجوم مستعمرات از پای درآورد. از این‌رو درصدد حمله به هندوستان برآمد و از آنجا که ایران مناسب‌ترین راه برای دستیابی ناپلئون به هند بود، نمایندگانی را به دربار قاجار فرستاد.
(ب) نادرست، در عهدنامه ترکمانچای تنها روسیه حق مصونیت قضایی اتباع خارجی (کاپیتولاسیون) را به دست آورد.
(ج) درست، سلطه استعماری انگلستان بر هندوستان موجب توجه بیشتر انگلیسی‌ها به ایران شد. معاهدات مجمل و مفصل با هدف ایجاد مانع برای کشورهای رقیب برای ورود به هندوستان و عهدنامه پاریس برای ایجاد حائل بین ایران و هندوستان منعقد شد.

۳) نفوذ آمریکا در کشورهای آمریکای جنوبی موجب گسترش استعمار و زمینه‌ساز جنگ بود؛ ولی مستقیماً در شکل‌گیری جنگ جهانی اول نقش نداشت.

۴) تبدیل شدن آلمان به یکی از پیشروترین کشورهای اروپایی در زمینه صنعت باعث افزایش قدرت نظامی این کشور شد، ولی به صورت مستقیم از علل وقوع جنگ نبود بلکه قدرت نظامی و انبار کردن سلاح‌های پیشرفته توسط این کشور و رقابیش باعث وقوع جنگ شد.

(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۷۸، ۸۲ و ۸۳)

۹۶. گزینه ۳ صحیح است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) اشغال مناطق غربی کشور توسط عثمانی و درگیری آن با متفقین، بعد از قرارداد ۱۹۱۵ بود.

۲) تأسیس دولت نهضت ملی و نزدیک شدن ارتش روسیه به تهران نیز بعد از قرارداد ۱۹۱۵ بود.

۴) نزدیک شدن ارتش روسیه به تهران پیش از مهاجرت شماری از ملیون و تشکیل دولت موقت واقع شده بود.

(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۸۷ و ۸۸)

۹۷. گزینه ۴ صحیح است.

بررسی عبارت‌ها:

الف) درست

ب) نادرست، تشکیل پلیس جنوب پس از شروع جنگ جهانی اول صورت گرفته بود، نه پس از فوت آیت‌الله آخوند خراسانی

ج) نادرست، دومین تعطیلی مجلس شورای ملی در سال ۱۲۹۰ ه. ش و متعاقب اولتیماتوم روسیه اتفاق افتاد.

(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۷۱، ۷۲، ۷۷، ۸۸ و ۸۹)

۹۸. گزینه ۳ صحیح است.

بررسی گزینه‌ها:

۱) نادرست، در دوره زندیه گشایشی در روابط تجاری ایران و فرانسه صورت نگرفت ولی در دوره قاجار روابط دو کشور فراز و نشیب زیادی داشت و در حوزه قراردادهای بازرگانی و فرهنگی همکاری بین دو کشور ادامه یافت.

۲) نادرست، ارتش ایلخانی دوره افشاریه و زندیه، کارآمدی خود را در جنگ‌ها و برقراری امنیت به اثبات رساندند (به همین دلیل نادرشاه توانست بر دشمنان پیروز شده و سرزمین‌های اشغال شده ایران را آزاد کند و نیز کریم‌خان توانست دوره‌ای از ثبات و امنیت را برقرار کند ولی در جنگ با ارتش‌های اروپایی در دوره قاجار ناکارآمد بود. وظیفه حفاظت از شاه و دفع شورش‌های داخلی در دوره قاجار بر عهده بریکارد قزاق بود.

۳) درست، نظام حکومتی ایران تا پیش از انقلاب مشروطه، پادشاهی مطلقه و استبدادی بود. در چنین نظامی، شاه در رأس قدرت قرار داشت و از اختیارات نامحدود برخوردار بود.

۴) نادرست، نظام اداری ایران در دوران افشاریه و زندیه اعتبار و قوت سابق را نداشت، در اواسط دوره قاجار نظام اداری ایران در مواجهه با تمدن غربی اگر چه وزارتخانه‌های دیگری به تشکیلات اداری افزوده شد اما دگرگونی اساسی رخ نداد و همچنان وزارتخانه فاقد مکان و تجهیزات، کارکنان حقوق‌بگیر، دوایر محلی و حتی بایگانی منظم (به شیوه غربی) بودند.

(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۱۷، ۱۹، ۲۲، ۳۷، ۳۹ و ۴۰)

جغرافیا

۹۹. گزینه ۳ صحیح است.

منظور از هسته اولیه مکانی است که مردم برحسب نیاز، آن را برای زندگی انتخاب کرده و به اشغال درآورده‌اند و بعدها روستا یا شهر از آن محل گسترش یافته است.

د) نادرست، روابط ایران و فرانسه بعد از ناپلئون (و نه در دوران ناپلئون) در زمینه بازرگانی و همکاری‌های فرهنگی، به خصوص در زمینه واگذاری امتیاز کاوش‌های باستان‌شناختی ادامه یافت.

(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۴۳ تا ۴۶)

۹۱. گزینه ۱ صحیح است.

(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۴۹ تا ۵۱)

۹۲. گزینه ۲ صحیح است.

ورود مظاهر تمدن جدید غربی مانند تلگراف، تلفن، پست و... در گسترش (و نه به وجود آمدن) سبک معماری اروپایی در ایران مؤثر بود.

(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۵۳، ۵۶، ۵۸ و ۵۹)

۹۳. گزینه ۴ صحیح است.

الف) درست، آیت‌الله مازندرانی و آیت‌الله خراسانی و آیت‌الله حاج میرزا حسین تهرانی از روحانیون مقیم نجف بودند که از مشروطه‌خواهان در برابر حکومت استبدادی محمدعلی‌شاه حمایت کردند.

ب) نادرست، همراه با مهاجرت علمای تهران به قم، عالمان سایر شهرستان‌ها و مراکز ایالت‌ها نیز وارد میدان شدند و نهضت مردمی به اوج خود رسید. (در اینجا تلویحاً اشاره شده که حمایت کردند نه این که به قم مهاجرت کردند.)

ج) درست، با تلاش‌های شیخ فضل‌الله نوری اصل دوم متمم قانون اساسی تصویب شد که مورد تأیید علمای ایران و مراجع بزرگ نجف قرار گرفت.

د) درست، آیت‌الله آخوند خراسانی تصمیم گرفت به سوی ایران حرکت کند تا مردم را برای مقاومت در برابر زورگویی بیگانه بسیج کند. او همراه جمع انبوهی از عشیره‌های شیعه عراق آماده عزیمت به ایران شد.

(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۶۸، ۶۹، ۷۳ و ۷۸)

۹۴. گزینه ۳ صحیح است.

بررسی گزینه‌ها:

۱) نادرست، در دوره مظفرالدین‌شاه، اولین دوره مجلس شورای ملی با حضور نمایندگان تهران به تدوین قانون اساسی پرداخت و چون قانونی که در زمان مظفرالدین‌شاه با نام «قانون اساسی» تنظیم شد، دارای ضعف‌های زیادی بود، ... (بعد از درگذشت مظفرالدین‌شاه و در دوره محمدعلی‌شاه) کمیسیونی متشکل از شش تن از نمایندگان برای تدوین «متمم قانون اساسی» تشکیل شد.

۲) نادرست، در فاصله‌ای که متمم قانون اساسی تدوین می‌شد، اختلافات درونی مشروطه‌خواهان از یک سو و مخالفت محمدعلی‌شاه با نظام مشروطه از سوی دیگر اوضاع را آشفته و پریشان ساخته بود. به دنبال تشکیل دومین دوره مجلس شورای ملی، اختلاف میان مشروطه‌خواهان شدت گرفت.

۳) درست، مجلس (اول) دریافت وام از دولت‌های خارجی را رد و برای حل این مشکل به تأسیس بانک ملی اقدام کرد و علاوه بر آن نوز بلژیکی که پست مهم مالی ایران در دست او بود را اخراج کرد. مجلس (دوم) چندین کارشناس آمریکایی برای اصلاح امور اداری - مالی استخدام کرد.

۴) نادرست، اصل دوم متمم قانون اساسی که مورد تأیید علمای ایران و مراجع بزرگ نجف قرار گرفته بود، در این دوره از مجلس به این اصل عمل نشد.

(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۶۸ تا ۷۱ و ۷۶)

۹۵. گزینه ۲ صحیح است.

بررسی گزینه‌ها:

۱) اقلیت‌های قومی و مذهبی در شبه‌جزیره بالکان از علل وقوع جنگ جهانی اول نیست، بلکه دخالت کشورهای اروپایی در این منطقه به بهانه حمایت از اقلیت‌ها از عوامل آغاز جنگ است.

۲) آلمان خواهان دستیابی به مقام یک قدرت جهانی بود، اما از لحاظ وسعت خاک و منابع طبیعی در تنگنا قرار داشت. به همین دلیل درصدد برآمد که از دو طریق به این هدف دست یابد؛ توسعه مناطق تحت نفوذ در اروپا و گسترش مستعمرات.

بررسی عبارت‌های نادرست:

(ب) مطالعه کاربری زمین به برنامه‌ریزان کمک می‌کند که محدودیت‌ها را بشناسند و به گونه‌ای برنامه‌ریزی کنند که از فضاهای شهر به طور مناسب و متعادل استفاده شود.

(د) برنامه‌ریزان پس از مطالعه و شناسایی کاربری‌های موجود در شهر، میزان وسعت هر کاربری یا عملکرد را نسبت به مساحت کل شهر محاسبه می‌کنند.

(جغرافیا دوازدهم، صفحه‌های ۲۸ و ۲۹)

۱۰۵. گزینه ۴ صحیح است.

اقدامات مهم جهت حل مشکلات اقتصادی روستاها:

- اصلاحات ارضی یا تقسیم زمین و انتقال مالکیت آن
- گسترش انقلاب سبز و استفاده از ماشین‌آلات و فناوری در کشاورزی
- تشکیل تعاونی‌های تولیدی روستایی
- توسعه صنایع کوچک روستایی
- توسعه خدمات گردشگری و فراغتی

بررسی عبارت‌های نادرست:

(ب) توسعه صنایع کوچک روستایی درست است نه صنایع بزرگ.

(د) گسترش تجهیزات و خدمات روستایی مربوط به حل مشکلات توسعه تجهیزات و خدمات است نه مشکلات اقتصادی روستاها.

(جغرافیا دوازدهم، صفحه ۳۲)

۱۰۶. گزینه ۲ صحیح است.

بررسی عبارت‌ها:

مهم‌ترین عامل توسعه روستایی در گذشته: توسعه کشاورزی

هدف جهاد سازندگی: رسیدگی به مناطق محروم و استقلال کشور

هدف پدیدآمدن شوراهای اسلامی شهر و روستا: جلب همکاری و مشارکت مردم در مدیریت شهرها و روستاها

برنامه‌های عمومی و کلی‌تر در سطح کشور و منطقه: آمایش سرزمین

(جغرافیا دوازدهم، صفحه‌های ۳۱، ۳۳ و ۳۵)

۱۰۷. گزینه ۲ صحیح است.

در سامانه اطلاعات جغرافیایی، داده‌های مربوط به پدیده‌های دنیای واقعی را می‌توان براساس اهداف مطالعه و نوع ویژگی‌های موردنظر در قالب لایه‌هایی جداگانه طبقه‌بندی و ترکیب کرد. از جمع‌بندی و تلفیق لایه‌های مختلف لایه جدیدی حاصل می‌شود که دربرگیرنده اطلاعات دقیق و موردنیاز کاربران است.

(جغرافیا دوازدهم، صفحه ۳۹)

۱۰۸. گزینه ۴ صحیح است.

در روند تولید قطار، لوکوموتیوهای بخاری به تدریج جای خود را به لوکوموتیوهای دیزلی دادند و ماهیت حمل و نقل اساساً جغرافیایی است و اولین قطار پرسرعت الکتریکی در ژاپن به حرکت درآمد. (بین توکیو و آزاکا در سال ۱۹۶۴م.)

(جغرافیا دوازدهم، صفحه‌های ۴۴، ۴۸ و ۴۹)

۱۰۹. گزینه ۳ صحیح است.

(الف) امنیت زیاد: حمل و نقل ریلی و هوایی

(ب) نیاز به زمین‌های هموار: حمل و نقل ریلی

(ج) مصرف سوخت زیاد: حمل و نقل هوایی

(د) هزینه زیاد خرید و تولید وسایل حمل و نقل: حمل و نقل ریلی و هوایی

(ه) نیاز به دقت و مراقبت زیاد: حمل و نقل هوایی

(جغرافیا دوازدهم، صفحه‌های ۴۸ و ۵۵)

۱۱۰. گزینه ۱ صحیح است.

- این شیوه حمل و نقل کمتر به محیط آسیب می‌رساند: لوله‌ای

- این بندر ایران پردرآمدترین بندر مسافری محسوب می‌شود: شهید حقانی (بندرعباس)

منظور از مقر، مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین است.

منظور از موقعیت یک شهر یا روستا، وضعیت آن سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود و نیز جایگاه آن در سطح ناحیه است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) درست - درست

(۲) نادرست، تعریف مقر است. - نادرست، تعریف موقعیت است.

(۴) نادرست، تعریف موقعیت است. - درست

(جغرافیا دوازدهم، صفحه‌های ۲ و ۳)

۱۰۰. گزینه ۴ صحیح است.

هر چه جمعیت افزایش می‌یابد (ب)، عملکرد (خدماتی که ارائه می‌کنند) (ج) نیز افزایش می‌یابد و برعکس هر چه جمعیت کم می‌شود (الف)، عملکرد (خدماتی که ارائه می‌کنند) کاهش می‌یابد (د).

(جغرافیا دوازدهم، صفحه ۷)

۱۰۱. گزینه ۴ صحیح است.

مادرشهر (متروپل) بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است. (الف) و معمولاً در برخی کشورها به مادرشهر، کلان‌شهر نیز گفته می‌شود. (د)

مگاالایس‌ها معمولاً در امتداد راه‌های ارتباطی، شکل خطی و کریدوری و برخی نیز شکل خوشه‌ای و کهکشانی پیدا کرده‌اند. (ب) و مهم‌ترین ویژگی‌های آنها عبارتند از: تمرکز و انبوهی جمعیت شهری، تمرکز مؤسسات مالی و پولی و تمرکز صنایع دانش‌بنیان (ج) و فراوانی آمد و شد بین مادرشهرهای هم‌جوار با انواع وسایل حمل و نقل زمینی و هوایی

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) درست - نادرست

(۲) نادرست - درست

(۳) نادرست - نادرست

(جغرافیا دوازدهم، صفحه‌های ۱۲ و ۱۴)

۱۰۲. گزینه ۲ صحیح است.

عوامل مهاجرت روستاییان به شهرها:

عوامل دافعه: سیلاب، خشکسالی، چرای بیش از حد دام‌ها، فرسایش خاک، استفاده از ماشین‌آلات به جای انسان، کمبود فرصت‌های شغلی، فقر، درآمد کم، زمین کم، بازده کم محصول، کمبود خدمات رفاهی، آموزش و بهداشت

عوامل جاذبه: فروشگاه‌ها، بیمارستان، دانشگاه و کارخانه‌ها، دستمزد بیشتر، اوقات فراغت

(جغرافیا دوازدهم، صفحه ۱۶)

۱۰۳. گزینه ۱ صحیح است.

محمد که از روستای اطراف زنجان به تهران آمده است، در پارک لاله بساط بلال‌فروشی (۱- اشتغال شهری) در کنار آب‌نمای این پارک (۲- مبلمان شهری) دارد. او هر روز صبح با مترو به اینجا می‌آید و از اینکه در بعضی از ایستگاه‌ها و فروشگاه‌ها Wi-Fi رایگان وجود دارد (۳- هوشمندسازی شهر) راضی می‌باشد، اما گله‌مند است که بعضی از مسافران با راه رفتن و دودیدن بر روی پله‌های برقی مترو موجب خرابی آنها می‌شوند. (۴- امنیت شهری و آسیب‌های اجتماعی)

(جغرافیا دوازدهم، صفحه‌های ۲۳ تا ۲۷)

۱۰۴. گزینه ۳ صحیح است.

سرانه استاندارد و قابل قبول برای هر نوع کاربری در نواحی مختلف، متفاوت است (الف) و در نقشه‌های کاربری زمین، پراکندگی انواع عملکردهای شهر نمایش داده می‌شود. (ج)

۱۱۴. گزینه ۲ صحیح است.

حمل پرنده بر خفاش، حمل امتناعی است زیرا ذهن از قبول آن امتناع دارد. خفاش پستاندار پروازکننده است و پرنده نیست. سایر حمل‌ها همگی امکانی هستند.

(فلسفه دوازدهم، صفحه‌های ۹ و ۱۰)

۱۱۵. گزینه ۲ صحیح است.

اگر مفهومی را در ذهن فرض کنیم و سپس مشاهده کنیم که از ابتدا تا الان ایجاد نشده است و همچنین هیچ‌گاه نیز در آینده امکان ایجاد شدن نداشته باشد؛ دو فرض قابل بیان است:

- ۱- این موجود در ذات ممتنع‌الوجود باشد و طبعاً از نظر وجودی هم ممتنع‌الوجود بالذات هست مانند مربع پنج‌ضلعی یا شریک خدا.
- ۲- این موجود در ذاتش ممکن‌الوجود باشد و از نظر وجودی هم ممتنع‌الوجود بالغیر می‌شود. اما دقت کنید اینکه دلیل ایجاد شدنش هم هیچ‌گاه ایجاد نشود، باز امکان ذاتی را از دست نمی‌دهد. مثلاً انسان ده سر، در ذات یک مفهوم ممکن‌الوجود است که از نظر وجودی هم ممتنع‌الوجود بالغیر می‌شود. حال ما تا الان که انسان پنج سر نداشته‌ایم، فرض کنید هیچ‌وقت هم علت ایجادش نیاید؛ باز فرقی ندارد همچنان در ذات ممکن‌الوجود است.

(فلسفه دوازدهم، صفحه ۱۱)

۱۱۶. گزینه ۴ صحیح است.

تعریف انسان «حیوان ناطق» است و «هزار پا داشتن» با این تعریف تضادی ندارد؛ پس انسان هزارپا ممکن است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) حیوان بودن جزء ماهیت انسان است و از انسان جدا نمی‌شود، بنابراین انسان غیرحیوان ممتنع است.
- (۲) عدد بی‌نهایت ممتنع است، زیرا عدد قابل شمارش است و بی‌نهایت نیست.
- (۳) هر واقعییتی یا واجب‌الوجود بالذات است یا واجب‌بالغیر، پس واقعیت غیرضروری نداریم.

(فلسفه دوازدهم، صفحه ۱۱)

۱۱۷. گزینه ۲ صحیح است.

نظر خاص هیوم در بین تجربه‌گرایان این بود که علیت مشاهده‌پذیر نیست. نتیجه این دیدگاه هم خاص هیوم است؛ یعنی چون علیت را ندیده‌ایم، نمی‌توانیم آن را قبول کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) این را همه تجربه‌گرایان، از جمله هیوم قبول داشتند.
- (۲) این را هیچ تجربه‌گرایی، از جمله هیوم قبول نداشت.
- (۳) هیوم علیت را واقعی نمی‌دانست.

(فلسفه دوازدهم، صفحه ۱۶)

۱۱۸. گزینه ۳ صحیح است.

در وجوب علی و معلولی، اگر علت تامه فراهم باشد (همه عوامل لازم برای به وجود آمدن یک پدیده)، ضرورتاً آن معلول فراهم می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در سایر گزینه‌ها «باید» و «وجوب»، به صورت اخلاقی است نه علی و معلولی.

(فلسفه دوازدهم، صفحه ۱۹)

۱۱۹. گزینه ۳ صحیح است.

کسانی که این اصل را یک اصل تجربی می‌دانند، می‌گویند: بنابر آنچه تاکنون تجربه کرده‌ایم، علت‌های خاص، معلول‌های خاص خود را دارند و نمی‌توانیم این اصل را به علت‌هایی که تجربه نکردیم تعمیم دهیم.

- دومین تحول در حمل و نقل دریایی است: تولید و گسترش کشتی‌های کانتینربر

- تنها خط برقی راه‌آهن ایران است: جلفا - تبریز

نکته: مهم‌ترین پروژه‌های در دست اجرای شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران، عبارتند از:

- احداث راه‌آهن سریع‌السیر (قطار پرسرعت) تهران - قم - اصفهان

- برقی کردن راه‌آهن تهران - مشهد

(جغرافیا دوازدهم، صفحه‌های ۵۰، ۵۳، ۵۴ و ۵۷)

فلسفه و منطق

۱۱۱. گزینه ۴ صحیح است.

انواع حمل:

۱- اولی ذاتی (بی‌نیاز از دلیل): اگر ذاتی یک مفهوم را بر آن حمل کنیم نیاز به دلیل نداریم.

نکته: سه نوع اولی ذاتی داریم:

- ۱- حمل کل ماهیت: انسان حیوان ناطق است
- ۲- حمل بخشی از ماهیت: انسان حیوان است یا انسان ناطق است یا انسان جسم است.
- ۳- حمل ماهیت بر ماهیت: انسان انسان است.

شایع صنایع (نیازمند دلیل): اگر غیرذاتی یک مفهوم را بر آن حمل کنیم، نیاز به دلیل داریم.

مانند مثلث ۱۸۰ درجه است، انسان راه رونده است.

نکته: به صورت کلی اجزای تعریف مفهومی هر مفهومی همان ذاتیات آن چیز است.

حمل علم بر تصور، بی‌نیاز از دلیل است زیرا تعریف تصور، علم بدون حکم است. اما سایر محمول‌ها همگی ویژگی غیرذاتی می‌باشند.

نکته: راست‌قامت یعنی حیوانی که روی دو پا راه می‌رود.

(فلسفه دوازدهم، صفحه ۶)

۱۱۲. گزینه ۳ صحیح است.

انسان در هر چیزی که مشاهده می‌کند دو جنبه می‌یابد:

- ۱- موجود بودن، ۲- چپستی داشتن
- وجود وجه مشترک موجودات است و ماهیت وجه اختصاصی موجودات است. پس وقتی می‌پرسیم آن شیء چیست؟ به دنبال ماهیت یا ذات آن شیء هستیم. پس وجود یا هستی اشیاء کمکی به تمایز یا تفاوت موجودات نمی‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) اولین قدم برای درک وجود و ماهیت و درک رابطه آنها، اصل واقعیت مستقل از ذهن است.

(۲) لازمه هر نوع شناختی، قبول اصل واقعیت است. پس زمانی می‌توانیم وجود و ماهیت را شناخت که ابتدا (در قدم اول) اصل واقعیت را بشناسیم.

(۴) باور به وجود یک‌سری نیاز مادی مانند گرسنگی و یک‌سری نیازهای غیرمادی مانند محبت، نتیجه باور به اصل واقعیت است.

(فلسفه دوازدهم، صفحه ۲)

۱۱۳. گزینه ۱ صحیح است.

یکی از راه‌های اثبات مغایرت وجود و ماهیت آن است که با مشاهده و درک ماهیت‌هایی مانند دیو یا سیمرغ، متوجه می‌شویم که این ماهیت‌ها وجود ندارند. این امر نشان می‌دهد که وجود و ماهیت یکی یا عینیت ندارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) مغایرت وجود و ماهیت در دنیای خارج امری غیرممکن است.

(۳) فیلسوفان اشیاء را واحد می‌دانند اما این به معنی عدم باور به اجزای سازنده اشیاء نیست.

(۴) با فرض عینیت وجود و ماهیت، ماهیت هر چیزی، وجود می‌شود. در این صورت دیگر اشیاء، ویژگی‌های خاص خود را ندارند. مثال: انسان:

وجود - اسب: وجود

(فلسفه دوازدهم، صفحه‌های ۴ تا ۶)

قبول این غایت‌مندی نیز فقط با قبول علت نخستین و علت العلل یعنی قبول آفریدگار امکان‌پذیر است.

در عین حال فلاسفه نسبت به این معنا اتفاق نظرات متفاوتی ارائه کردند: ۱- آن دسته از فلاسفه که برای جهان علت نخستین و آفریننده را اثبات می‌کنند، معتقدند که این نوع اتفاق هم مانند دو معنای اول امکان‌پذیر نیست و همه حوادث جهان از ابتدا تاکنون و در آینده در جهت یک هدف و غایت از پیش تعیین شده قرار دارند؛ به عبارت دیگر جهانی که ما در آن زندگی می‌کنیم به سوی کمال خود در حرکت است و مرحله به مرحله کامل‌تر می‌شود. (خداباور / وجود غایت) (انکار معنای سوم)

۲- اما آن دسته از فیلسوفان که به خداوند و علت نخستین برای جهان معتقد نیستند، غایت‌مندی زنجیره حوادث را نیز انکار می‌کنند و حتی وجود فرایندهای تکاملی در جهان را امری اتفاقی به حساب می‌آورند که از پیش تعیین شده نبوده است. (خداناباور / بی‌غایتی) (قبول معنای سوم)

۳- دسته‌ای از فیلسوفان هم هستند که در عین انکار خدا می‌خواهند برای جهان و انسان هدف و غایت تعیین کنند و بگویند جهان به سوی یک غایت برتر در حرکت است. (خداناباور / وجود غایت) (انکار معنای سوم)

این نظر دچار تناقض است زیرا قبول غایت برای پدیده‌های جهان وقتی قابل قبول است که آن غایت قبل از پیدایش اشیاء مشخص شده باشد تا اشیاء متناسب با آن هدف و آن غایت ساخته شده باشند. در آن صورت می‌توانند به سوی آن حرکت نمایند و چنین غایت و هدفی بدون قبول خدا امکان‌پذیر نیست.

نکته: دسته چهارمی که خداباور باشد ولی غایت را قبول نداشته باشد نداریم؛ زیرا قبول خدا به معنی قبول فعل حکیمانه خدا هست که غایت‌مند هم هست.

(فلسفه دوازدهم، صفحه ۲۵)

۱۲۳. گزینه ۲ صحیح است.

باید براساس به کار بندیم صفحه آخر درس چهارم، بتوانیم حوادثی که در ابتدا درس مطرح شده را تحلیل کرده و مشخص کنیم که هر حادثه با کدام یک از معانی اتفاق سازگاری می‌تواند داشته باشد.

۱- دموکریتوس: با معنای دوم و سوم و چهارم سازگار است. (یعنی دموکریتوس و هر کس که این حرف بزند دارد می‌گوید سنخیت و غایت در جهان نیست.)

۲- تکامل زیستی: با معنای دوم و سوم و چهارم اتفاق سازگار است.

۳- بیگ بنگ نادرست: با معنای اول و دوم و سوم و چهارم اتفاق سازگار است.

نکته: هر کدام از معانی اتفاق را که قبول کنیم، الزاماً باید معانی بعدی را هم قبول کنیم. یعنی اگر کسی بگوید من معنای دوم را فقط قبول دارم در اصل معنای سوم را هم قبول کرده. (معنای چهارم را که همه قبول دارند.)

نکته: در نظریه بیگ بنگ، کتاب راهنمای معلم فقط گفته معنای اول ولی می‌شود نتیجه گرفت دوم و سوم را هم قبول دارند.

نکته: نظریه بیگ بنگ دو برداشت دارد.

برداشت نادرست: قبل انفجار چیزی نبوده و ناگهان با انفجار از هیچ، چیزی ایجاد شده (معنای اول)

برداشت درست: قبل انفجار ذره‌ای کوچک و فشرده بوده که براساس علتی که هنوز نمی‌دانیم با انفجار، چیزهایی ایجاد شده. (هیچ مشکلی ندارد.)

(فلسفه دوازدهم، صفحه‌های ۲۲، ۲۳ و ۲۷)

۱۲۴. گزینه ۴ صحیح است.

افلاطون در توصیف خدا می‌گوید که کار خدا هدف‌دار است و براساس حکمت و برای هدف خاصی صورت می‌گیرد. این توصیف به معنای وجود غایت در هستی است و انکار معنای سوم اتفاق را به همراه دارد. نکته: کار خدا خلق کردن است. پس این گزاره خلقت هستی را هدف‌دار و باحکمت معرفی می‌کند.

(فلسفه دوازدهم، صفحه‌های ۳۱ و ۳۲)

مثلاً ما هر بار که آتش روشن کردیم (علت)، گرما ایجاد شد (معلول). پس بین آتش و گرما به عنوان یک علت و معلول، سنخیت وجود دارد. اما چون بین یک‌سری علت و معلول، سنخیت مشاهده کردیم، دلیلی نیست که بین سایر علت و معلول‌ها که هنوز تجربه نکرده‌ایم هم سنخیتی برقرار باشد. پس سنخیت تعمیم‌پذیر نیست.

(فلسفه دوازدهم، صفحه ۱۸)

۱۲۰. گزینه ۱ صحیح است.

اصل علیت یک رابطه عقلی است (اشتراک با دکارت و تفاوت با تجربه‌گرایان). علیت پایه و اساس هر تجربه است (اشتراک با دکارت). دانشمند علوم تجربی براساس پذیرش علیت دست به تجربه می‌زند و علل را پیدا می‌کند.

نکته: هر تلاشی تجربی متکی به علیت است.

این اصل مادرزادی نیست (اختلاف با دکارت) پس نیاز به اثبات دارد.

اثبات علیت:

همین که ذهن شکل گرفت می‌فهمد وجود یک چیز با عدم آن چیز جمع نمی‌شود، همچنین یک چیز نمی‌تواند هم خودش باشد هم غیر خودش. این اصل امتناع اجتماع نقیضین است. (بدیهی)

انسان با استفاده از این اصل اثبات می‌کند یک چیز نمی‌تواند خودبه‌خود به وجود بیاید.

چرا؟

چون اگر قرار باشد چیزی به خودش وجود دهد یعنی چیزی که نیست، قبلاً باشد تا خودش را به وجود بیاورد.

انسان پس از شکل‌گیری ذهن و درک امتناع اجتماع نقیضین به دنبال علت‌ها است. (علت‌یابی)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) فلاسفه مسلمان اصل علیت را بدیهی نمی‌دانند و آن را با استفاده از اصل امتناع اجتماع نقیضین اثبات می‌کنند.

۳) آنها علیت را اثبات کردند و اعتقادی به وجود این اصل در انسان هنگام تولد ندارند.

۴) نگاه معرفت‌شناسی تمام فلاسفه در مسیر ادراک مفاهیم فلسفی همچون علیت، مشابه است.

(فلسفه دوازدهم، صفحه‌های ۱۵ و ۱۷)

۱۲۱. گزینه ۳ صحیح است.

اگر فردی به اشتباه علت تامه را علت ناقصه فرض کند، چه می‌شود؟ در این حالت دراصل علت تامه هست، پس معلول به وجود می‌آید و ما چون فکر می‌کنیم علت ناقصه هست، علیت را انکار می‌کنیم چون از نظر ما انکار علت همه‌اش نیست ولی معلول بدون علت آمده است.

برای درک بهتر یک مثال ساده می‌زنیم. فردی تصور می‌کند که در آشپزخانه، گوجه‌فرنگی وجود ندارد. پس چون یک بخشی از علت املت (گوجه‌فرنگی) نیست، املت الان ایجاد نمی‌شود.

حال بعد از چند دقیقه، برادر آن فرد با یک ظرف املت از آشپزخانه وارد می‌شود. فرد در اینجا خواهد گفت که اصل علیت نقض شده است زیرا بدون حضور علت تامه (نبود گوجه‌فرنگی)، املت ایجاد شده است.

اما در اصل چه رخ داده است؟ این فرد اشتباه فکر می‌کرده است که گوجه‌فرنگی وجود نداشته است. یعنی در ابتدا هم علت ایجاد املت، علت تامه بوده است. حال این فرد علت تامه را ناقصه فرض گرفته است.

(فلسفه دوازدهم، صفحه ۲۵)

۱۲۲. گزینه ۳ صحیح است.

پذیرفتن این معنای اتفاق معمولاً نفی علت نخستین و آفریدگار را به دنبال دارد؛ زیرا غایت‌مند بودن جهان بدان معناست که مجموعه حوادثی که در جهان رخ می‌دهد، برای رسیدن به هدف و غایت معین و از پیش تعیین شده است.

۱۲۵. گزینه ۳ صحیح است.

منظور ارسطو در برهان درجات این است که هرگاه دو موجود با یکدیگر مقایسه شوند و گفته شود که یکی کامل تر و خوب تر از دیگری است، باید یک کامل مطلق و یک خوب مطلق وجود داشته باشد که بتوان آن دو موجود را با این وجود کامل مقایسه کرد و هر کدام که به این وجود نزدیک تر باشد برتر و آنکه دورتر، ناقص تر است. (پس برای مقایسه دو تا چیز در هر صفتی، باید کامل ترین آن صفت باشد، بگویم چیزی که نزدیک تر هست به کامل ترین، خوب تر هست و آن یکی که دورتر هست، خوب فرض می شود).

۱- در این جهان موجوداتی وجود دارد که نسبت به هم خوب تر و بهتر هستند.

۲- هر جا که یک خوب تر و بهتر باشد خوب ترین و بهترین نیز هست. نتیجه: در این جهان موجودی هست که از همه خوب تر و بهترین است. نکته: در این برهان درجات کامل، ضروری هست که خوب تر وجود داشته باشد (نه خوب)، وقتی بگویم خوب تر هست در اصل می فهمیم خوب ترین هم هست. چرا؟ اگر یک چیزی خوب تر هست، یعنی یک خوب هم وجود دارد، حالا اگر به یک چیزی می گویم خوب تر، یعنی خوب ترینی هم بوده که توانسته ایم متوجه شویم که این چیز، نزدیک تر به خوب ترین بوده و خوب تر فرض شده.

(فلسفه دوازدهم، صفحه ۳۳)

۱۲۶. گزینه ۴ صحیح است.

هیوم می گوید مهم ترین برهان فیلسوفان الهی برهان نظم است که از تجربه گرفته شده است (چون نظم پدیده ای حسی است) اما این برهان نیز نمی تواند ثابت کند که یک وجود ابدی و نامتناهی وجود دارد.

این برهان فقط می تواند ثابت کند که یکی ناظم و خالق این جهان را اداره می کند اما ثابت نمی کند که این ناظم خالق همان خدایی است که نیازمند به علت نیست و وجود ازلی و ابدی دارد.

نکته: پس هیوم سه ویژگی ۱- نامتناهی بودن، ۲- ازلی و ابدی بودن، ۳- بی نیاز از علت بودن را برای خدا واجب می داند که برهان نظم این ها را ثابت نمی کنند.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) البته آن دسته از فیلسوفان تجربه گرا که به خدا اعتقاد داشتند، برهان نظم را معتبر می دانستند و از این برهان در اثبات وجود خدا استفاده کردند.

۲) وجود وجدان اخلاقی در انسان، فرض برهان کانت است و اثبات نشده است.

۴) از منظر کانت قبول یک نفس غیرمادی در انسان، پشتوانه و شرط وجود اراده در انسان است.

(فلسفه دوازدهم، صفحه ۳۵)

۱۲۷. گزینه ۱ صحیح است.

در بحث باور به خدا و معناداری در دوره جدید اروپا، فیلسوفان دو دسته هستند:

۱- فیلسوفان قرن ۱۹ افرادی مانند ویلیام جیمز، کرکگور و برگسون: اینان باور به وجود خداوند داشتند و خدا را نیز اثبات کردند اما این اثبات از طریق عقل نبوده است، بلکه با استفاده از تجربه های درونی، عشق و عرفان بوده است.

۲- فیلسوفان قرن ۲۰ - ۲۱ در کتاب شما فقط از کاتینگهام نام برده شده است. این افراد هم خدا را قبول داشتند اما دیگر استدلالی ارائه نکردند بلکه بر ضرورت مفید بودن باور به خدا صحبت کردند.

کاتینگهام می گوید قبول خداوند زندگی ما را در بستری قرار می دهد که آن را بالارزش و بااهمیت می سازد و این امید را می دهد که به جای

اینکه احساس کنیم در جهان بیگانه افتاده ایم که در آن هیچ امری در نهایت اهمیت ندارد می توانیم پناهگاهی داشته باشیم. این فیلسوف در کتاب خود به این مسئله اشاره می کند از سیر نزولی استدلال های عقلی در اروپا برای اثبات وجود خدا برخی از فیلسوفان به این سمت رفتند که خدا را عامل اصلی معنابخشی به زندگی معرفی کنند.

بررسی سایر گزینه ها:

۲) کرکگور ایمان را امری انتسابی و غیرانتسابی می داند که خداوند انسان مؤمن را انتخاب می کند.

۳) کاتینگهام نتیجه باور به خدا قرار رفتن زندگی انسان در یک بستر ارزشمند می دانست. کاتینگهام خدا را اثبات نکرد.

۴) استدلال جمیز به این شکل بود که چون به هنگام صحبت با خدا یک احساس درونم ایجاد می شود و این احساس از خودم نیست، پس یک خدایی هست که این حس را در من ایجاد می کند.

(فلسفه دوازدهم، صفحه های ۳۷ تا ۳۹)

۱۲۸. گزینه ۴ صحیح است.

بحث فیلسوف خواه مسلمان خواه مسیحی و یا پیرو هر دینی درباره خدا وقتی فلسفی است که از روش فلسفه یعنی استدلال عقلی استفاده کند و نتایج تفکر خود را به صورت استدلالی عرضه کند.

پس فیلسوف کسی نیست که دین نداشته باشد بلکه کسی است که براساس قواعد عقلی نظرات خود را بیان کند و با قواعد فلسفی از عقیده خود دفاع کند.

نکته: منظور آن است که اگر یک فیلسوف مسلمان قبل از بحث فلسفی اش، مثلاً خدا را قبول دارد، اشکال ندارد، اگر آن عقیده قبلی (یعنی باور به وجود خدا) را اثبات نکند، اشتباه هست.

(فلسفه دوازدهم، صفحه ۴۳)

۱۲۹. گزینه ۱ صحیح است.

او با اینکه برهان فارابی را درست و کامل می دانست اما تلاش کرد با استفاده از دو مفهوم وجوب و امکان برهان کامل تری ارائه دهد.

الف) وقتی به موجودات این جهان نگاه می کنیم می بینیم که این موجودات در ذات و ماهیت خود نسبت به وجود و عدم مساوی اند؛ پس ذاتاً ممکن الوجود هستند. (همه موجودات جهان ممکن الوجود هستند).

ب) ممکن الوجود بالذات برای اینکه از تساوی میان وجود و عدم خارج شود و وجود برایش ضروری شود، نیازمند علتی است که خودش ممکن الوجود نباشد بلکه واجب الوجود بالذات باشد؛ یعنی موجودی که وجود ذاتی اوست. (ممکن الوجود نیازمند واجب الوجود بالذات است).

نتیجه: پس موجودات این جهان به واجب الوجود به ذات وابسته اند که آنها را از حالت امکانی خارج می کند و پدید می آورد.

نکته: این سینا در این برهان برخلاف فارابی، از اصل امتناع تسلسل علل نامتناهی استفاده نکرد.

(فلسفه دوازدهم، صفحه ۴۵)

۱۳۰. گزینه ۲ صحیح است.

ملاصدرا براساس مبانی فلسفی خود، استدلال ابن سینا را ارتقا داد (نه اصلاح) و توضیح داد که همه موجودات و واقعیات جهان عین وابستگی و نیاز هستند. او این وابسته بودن و نیازمندی را امکان فقری نامید و برهان خود را بر آن براساس آن طرح کرد.

الف) به موجودات پیرامون که نگاه می کنیم می بینیم که وجودشان عین وابستگی است. (اصل واقعیت)

ب) موجودات وابسته باید به وجودی متصل باشند که آن موجود در ذات خود نیازی به غیر نداشته باشد.

نتیجه: پس موجودات این جهان وابسته به وجودی بی نیاز و غیروابسته هستند.

(فلسفه دوازدهم، صفحه ۴۶)